ДОКЛАД

ЗА КАСОВОТО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2019 ГОДИНА

СЪДЪРЖАНИЕ

Използвани съкращения....4
I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА И ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА....5
1. Състояние на българската икономика през първата половина на 2019 г. 5
2. Актуална оценка за основните параметри по макроикономическата рамка за 2019 г. . 8
3. Основни бюджетни параметри към края на първото полугодие на 2019 г. 9
4. Мерки за повишаване на събираемостта на приходите.... 11
II. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2019 ГОДИНА 15
1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма 24
1.1 Преки данъци.... 25
1.1.1 Корпоративни данъци.... 25
1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица 26
1.2 Други данъци.... 28
1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски.... 28
1.4 Косвени данъци.... 29
1.4.1 Данък върху добавената стойност 29
1.4.2 Акцизи.... 30
1.4.3 Данък върху застрахователните премии.... 31
1.4.4 Мита.... 31
1.5 Неданъчни приходи 31
1.6 Помощи и дарения 32
2. Изпълнение на разходите по икономически елементи.... 32
2.1 Текущи нелихвени разходи.... 33
2.1.1 Разходи за персонал 33
2.1.2 Издръжка.... 33
2.1.3 Субсидии.... 33
2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания 35
2.2 Капиталови разходи.... 36
2.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина 37
2.4 Лихвени разходи 37
2.5 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз 38
3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2019 г. 38
3.1 Просрочени задължения.... 38
3.2 Просрочени вземания 39
4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2019 година.... 40
4.1 Външно финансиране 40
4.2 Вътрешно финансиране.... 41
4.3 Приватизация на дялове, акции и участия.... 43
III. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ.... 44
1. Държавен бюджет 44
1.1 Бюджет на Народното събрание.... 46
1.2 Бюджет на съдебната власт.... 47
2. Бюджети на общините 47

3. Социалноосигурителни фондове 49
3.1 Държавно обществено осигуряване 49
3.2 Национална здравноосигурителна каса 49
4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси 50
4.1 Държавни висши училища 50
4.2 Българска академия на науките 51
4.3 Българско национално радио 51
4.4 Българска национална телевизия 51
4.5 Българска телеграфна агенция 52
5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации 52
5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите 52
5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд "Земеделие" 55
6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси 57
6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС) 57
6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система" 58
ЗАКЛЮЧЕНИЕ 59

Използвани съкращения

Н1 - първо полугодие
БВП – брутен вътрешен продукт
БНБ – Българска народна банка
ВОП – вътреобщностни придобивания
ДДС – данък върху добавената стойност
ДИЗ – държавни инвестиционни заеми
ДОО – държавно обществено осигуряване
НЗОК - Национална здравноосигурителна каса
ДДФЛ – Данъци върху доходите на физическите лица
ДФЗ – Държавен фонд „Земеделие”
ЗДБРБ – Закон за държавния бюджет на Република България
ЗКПО – Закон за корпоративното подоходно облагане
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КФП – Консолидирана фискална програма
МБВР – Международна банка за възстановяване и развитие
МВР – Министерство на вътрешните работи
МЗ – Министерство на здравеопазването
МЗХГ – Министерство на земеделието, храните и горите
МО – Министерство на отбраната
МОСВ – Министерство на околната среда и водите
МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството
МС – Министерски съвет
МТИТС – Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията
МФ – Министерство на финансите
НАП - Национална агенция за приходите
НК ”ЖИ” – Национална компания „Железопътна инфраструктура”
НОИ – Национален осигурителен институт
НС – Народно събрание
НСИ – Национален статистически институт
НРС – наблюдение на работната сила
НФ – Национален фонд
ПЗР – преходни и заключителни разпоредби
ПРБ – първостепенни разпоредители с бюджет
п.п. – процентни пункта
ПУДООС – Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПМС – Постановление на Министерския съвет
СКФ – Структурни и Кохезионен фондове
УПФ – Учителски пенсионен фонд
ФГВРС – Фонд „Гарантирани вземания на работници и служители”
ФМ на ЕИП – Финансов механизъм на Европейско икономическо пространство
ХИПЦ – Хармонизиран индекс на потребителските цени
ЦБ – Централен бюджет

I. МАКРОИКОНОМИЧЕСКА СРЕДА И ФИСКАЛНА ПОЛИТИКА

1. *Състояние на българската икономика през първата половина на 2019 г.*

➢ *Брутен вътрешен продукт*

През първото полугодие на 2019 г. брутният вътрешен продукт[1] на България възлезе на 52 755 млн. лв., което представлява нарастване от 9,2 % спрямо същия период на 2018 г. Реалният растеж на БВП достигна 3,5 %[2] за първо и 3,3 % за второ тримесечие. По компоненти растежът беше формиран както от вътрешно търсене, така и от нетен износ.

Крайното потребление нарасна съответно с 4,5 % и 2,7 % през първо и второ тримесечие. Повишаването на заплатите и на кредитите към домакинства подкрепи растежа на частното потребление, а по-високите правителствени разходи за персонал се отразиха в нарастване на публичното потребление.

Инвестициите в основен капитал се повишиха с 2,5 % през първо тримесечие и 2,2 % през второ. Отчетеният растеж се дължеше най-вече на по-високите публични капиталови разходи.

Износът на стоки и услуги нарасна с 5,1 % през първо и 3,3 % през второ тримесечие. По-високият износ спрямо отчетения през първата половина на 2018 г. се дължеше на възстановяването на износа към трети страни. Вносът на стоки и услуги се увеличи с 3,9 % през първо тримесечие, но намаля с 5,5 % през второ. В резултат, нетният износ имаше положителен принос за растежа на БВП през полугодието.

Брутната добавена стойност нарасна в реално изражение с 3,0 % през първо тримесечие и 3,1 % през второто. Принос за растежа, отчетен през първо тримесечие, имаха услугите, следвани от промишлеността. За периода април-юни динамиката на промишленото производство и строителната продукция сочи към по-слаб растеж на индустрията и най-вероятно нарастването на БДС през второ тримесечие отново се дължи основно на услугите.

➢ *Пазар на труда*

През първото тримесечие на 2019 г. броят на заетите (ЕСС 2010) се повиши с 0,1 % и динамиката на разглеждания показател премина на положителна територия след отчетените спадове през втората половина на 2018 г. Наблюдаваното развитие бе подкрепено в по-голяма степен от услугите (1,3 %), с водещо влияние на *търговия, транспорт и хотелиерство и ресторантьорство*, и *създаване и разпространение на информация*. Строителството също имаше съществен принос, отчитайки растеж на заетостта от 5,5 % на годишна база. За разлика от тях, броят на заетите в индустрия без строителство продължи да намалява, под влияние на инерцията от втората половина на миналата година. С негативна динамика на показателя се характеризираше и аграрния сектор.

Основните показатели на пазара на труда се подобриха, като коефициентите на заетост и на икономическа активност на трудоспособното население (15-64 г.) се повишиха до 70,7 % и 73,8 % през второто тримесечие на 2019 г. От началото на годината работната сила също се характеризираше с положителна динамика, а

[1] Данните за второ тримесечие на 2019 г. са на база експресни оценки за БВП на НСИ.

[2] Данните за БВП и компонентите му са сезонно изгладени с корекция в разликите в броя на работните дни. Представените растежи са спрямо същия период на предходната година.

коефициентът на безработица достигна до исторически най-ниското си равнище от 4,2% (НРС).

През първото тримесечие на 2019 г. реалният растеж на БДС на един зает[3] се ускори до 2,8 % на годишна база спрямо 2,1 % през съответния период на предходната година. Наблюдаваното положително развитие беше подкрепено от реалното увеличение на новосъздадената добавена стойност в индустрията и услугите. Най-високо нарастване на производителността на труда беше отбелязано в промишлеността (3,4 %), което допринесе за отслабване на натиска върху разходите за труд на единица продукция в експортно-ориентираните дейности на икономиката.

Нарасналата икономическа активност в страната намери отражение в продължаващо повишение на доходите от труд в икономиката. Растежът на средната работна заплата[4] се ускори номинално до 12,1 % на годишна база и 9,2 %[5] в реално изражение през първото тримесечие на 2019 г., което в по-голяма степен беше резултат от възходящото развитие на показателя в частния сектор (12,5 %). С продължаващо нарастване на заплатите се характеризираше и обществения сектор (10,8%), в съответствие със заложената политика по доходите в него.

- ***Инфлация***

Инфлацията за юни спрямо съответния месец на предходната година бе 2,3 %. До месец април инфлацията по месеци на годишна база се ускоряваше и достигна 3,1 % след което започна да се забавя, което се дължеше на по-ниските темпове при енергийните стоки и услугите.

Цените на храните се повишиха с 4,5 % през юни. При тях наблюдавания от началото на 2018 г. тренд на ускорение продължи и през първата половина на 2019 г. Тук влияние оказаха няколко фактора - по-слабото предлагане в страната, изразено в спад на БДС и на продукцията за сектор селско стопанство през 2018 г., нарастването на международните цени при зърнените храни, повишените разходи за труд на единица продукция, както и някои шокове в предлагането в световен мащаб, например кризата с африканската чума по свинете, която доведе до повишение на световните цени на свинското месо, включително и на цените в ЕС.

Базисната инфлация беше 1,8 % през юни и беше относително стабилна през първото полугодие на 2019 г.

- ***Външен сектор***

През полугодието на 2019 г. се наблюдаваше изпреварващо нарастване на износа на стоки спрямо вноса, което се отрази в съществено подобрение на търговското салдо с 1,5 п. п. спрямо същия период на 2018 г. до дефицит от 0,9 % от БВП. Растежът на износа бе предопределен от повишение в изнесените количества, след като в началото на годината се наблюдаваше относително възстановяване в търговията с нефтопродукти[6], съчетано с нарастване на износа на зърнени продукти, машини и апарати, торове и др.

По отношение на регионалната структура на търговията през първото полугодие, по данни на НСИ, растежът на износа бе относително балансирано формиран от

[3] Показателят е изчислен като отношение между БДС по постоянни цени и броя на заетите лица (СНС).
[4] Краткосрочна статистика на заетостта и разходите за труд.
[5] Дефлиран с ХИПЦ.
[6] В периода март-април 2018 г. в основната рафинерия в страната бе осъществен планов ремонт. Това се отрази в силно ограничаване на производството и износа на рафинирани нефтопродукти през първото полугодие на 2018 г.

търговията със страни членки на ЕС и трети страни. Средният темп на нарастване на износа към държави извън ЕС бе по-висок, но по-малкият им дял, предопредели и по-ниския принос в общата динамика. При вноса бе наблюдавано повишение в групата на държавите от ЕС и минимален спад от държави извън Общността.

Излишъкът по статия Услуги се увеличи до 2,1 % от БВП в резултат на нарасналия износ на *делекосъобщителни, компютърни и информационни услуги*, *транспортни* и *туристически услуги*. Общото салдо по доходните статии леко се подобри до излишък от 1,8 % от БВП спрямо 1 % през същия период на предходната година. Дефицитът по първичния доход се понижи, поради по-слабо изплащане на инвестиционен доход, докато износът по вторичния доход се повиши в резултат на нараснали плащания към сектор „Държавно управление“ по линия на фондове от ЕС.

По финансовата сметка бе отчетено превишаване на насочените към нерезиденти средства над привлечените в размер на 846,7 млн. евро. Основните привлечени средства бяха от преки чуждестранни инвестиции (0,8 % от БВП), а изплатените - под форма на валута и депозити на в чуждестранни институции, и инвестиции в чуждестранни дългови ценни книжа.

➢ ***Финансов сектор***

Към края на юни 2019 г. размерът на международните валутни резерви достигна 25,2 млрд. евро. Годишният им растеж се ускори в началото на годината до 11,5 % в края на февруари (при 6 % в края на 2018 г.), след което започна да се забавя и в края на юни 2019 г. достигна 7,1 %. Най-голям положителен принос за повишението на валутните резерви през първото полугодие имаха банкнотите и монетите в обръщение и депозитът на правителството в БНБ. От своя страна, банковите резерви в БНБ[7], които имаха най-голям положителен принос до април, отбелязаха няколко значителни спада на месечна база и в края на юни бяха единственият компонент на резервите с отрицателен принос. През първите шест месеца на годината нивото на резервите продължи да осигурява необходимата стабилност на валутния борд. Към края на май 2019 г. съотношението на валутните резерви към краткосрочния външен дълг на страната беше 295,8 %, а покритието на вноса на стоки и услуги през юни достигна 8,7 месеца.

Паричното предлагане нарасна с 7,8 % в края на юни спрямо година по-рано, при 8,8 % в края на 2018 г. Динамиката му се определяше от депозитите в банковата система, в по-голяма степен от бързоликвидния паричен агрегат М1, като квазипарите също имаха слаб положителен принос. Овърнайт депозитите нараснаха със 13,6 % спрямо същия период на предходната година, а парите извън парично-финансови институции - с 9,9 %. В края на юни годишното увеличение на депозитите на неправителствения сектор се забави до 7,2 % при 8,5 % година по-рано и 7,3 % в края на 2017 г. Годишният растеж на депозитите на нефинансови предприятия се забави и възлезе на 2,6 % при 5,2 % в края на 2018 г. Депозитите на домакинствата нараснаха със 8,2 % спрямо юни 2018 г.

Годишният темп на изменение на кредита за частния сектор се ускоряваше от началото на годината, като в края на юни достигна 6,8 %. По-голям принос за положителната динамика имаше кредитът за домакинствата, който се увеличи с 8,1 % спрямо първото полугодие на 2018 г., а годишното изменение на кредитите за нефинансови предприятия беше 4,6 %. Към края на юни темпът на годишно изменение на потребителските кредити се забави до 10,6 % (15,1 % година по-рано), жилищните

[7] Съгласно принципите на функциониране на паричния съвет понижението на международните валутни резерви съответства на намаление на балансовата стойност на пасивите на управление „Емисионно“.

кредити се ускориха до 11,8 %, докато категорията „други кредити“ имаше отрицателен принос поради извършените плащания от страна на правителството на отпуснати кредити по Националната програма за енергийна ефективност на многофамилните жилищни сгради.

2. *Актуална оценка за основните параметри по макроикономическата рамка за 2019 г.*

➢ *Брутен вътрешен продукт*

Според наличните данни за първото полугодие на 2019 г., реалният растеж на БВП през 2019 г. се очаква да бъде по-нисък от прогнозирания ръст от 3,7 % при изготвянето на Бюджет 2019 г. Номиналният растеж на БВП също се очертава да бъде по-нисък. През първите две тримесечия на 2018 г. БВП нарасна средно с 3,4 % в реално изражение спрямо същия период на предходната година. Структурата на растежа е по-различна от очакваната при изготвянето на бюджета. Потреблението и инвестициите се представят по-слабо, докато нетният износ е с положителен принос. Очаква се тази динамика да се запази до края на годината.

➢ *Пазар на труда*

Отчетеното ниво на безработица през първото полугодие на 2019 г. се понижи по-бързо от очакванията и средногодишната му стойност се очаква да бъде под прогнозираната в Бюджет 2019 от 4,8 %. Наблюдаваното развитие беше резултат от повишените възможности за заетост. Динамиката на заетостта (ЕСС 2010) през 2019 г. ще остане близка до заложения средногодишният темп на изменение от 0,3 %.

През първото тримесечие на 2019 г. номиналният темп на изменение на компенсацията на един нает се ускори до 11,2 %. Посоката на изменение на показателя беше в съответствие със заложената, но очакваната стойност за цялата 2019 г. от 9,2 % ще надхвърли прогнозираната в бюджет 2019 г. от 8,4 %.

➢ *Инфлация*

За първите шест месеца на 2019 г. инфлацията беше по-ниска от прогнозираната (3 %). Това се дължеше на по-негативната динамика при цената на петрола спрямо заложената в бюджета, което отчасти беше компенсирано от по-силното обезценяване на еврото от началото на годината, но като цяло доведе до по-ниска вносна инфлация при суровините.

Инфлацията в края на 2019 г. се прогнозира да бъде 2,7 %, а средногодишната 2,4 %. Базисната инфлация в края на годината ще достигне 2,4 %. Услугите и хранителните стоки ще имат най-висок принос, като се очаква техните цени да се увеличат съответно с 4,1 и 4,8 %. Влиянието на енергийните стоки (пряко и косвено) върху инфлационните процеси в страната постепенно ще намалява.

➢ *Външен сектор*

Въпреки по-високия от прогнозирания растеж на износа през първото полугодие, динамиката по стокови групи и очакванията за икономическата активност на основните търговски партньори и в глобален план **предполагат забавяне на износа през второто полугодие на 2019 г.** В резултат на по-ниския растеж на инвестициите и потреблението, както и изчерпването на запасите, се очаква забавяне в растежа на вноса.

Спадът на цените на почти всички суровини през първата половина на годината спрямо същия период на 2018 г. се отрази във формиране на положителни условия на търговия. Актуалните очаквания на международните икономически институции за ценовата динамика до края на 2019 г. и техническата прогноза за оскъпяване на долара спрямо еврото предполагат запазване на положителните условия на търговия. В резултат, през 2019 г. се очаква номиналният растеж на износа на стоки и услуги да изпревари този на вноса, което ще се отрази в нарастване на общия излишък при търговията със стоки и услуги. Това представлява ревизия в посока увеличение на очаквания темп на растеж на износа и понижение, що се отнася до вноса, в сравнение с прогнозата от пролетта на 2019 г. Подобрението на баланса при търговия със стоки и услуги е предопределящо за очаквания по-висок излишък по текущата сметка през 2019 г. (4,8 % от БВП). Отклонението спрямо пролетната прогноза се дължи както на текущата динамика през първата половина на годината, така и на ревизии на отчетните данни.

3. *Основни бюджетни параметри към края на първото полугодие на 2019 г.*

През първото полугодие на 2019 г. продължават да се проявяват положителните тенденции в приходите от предходните няколко години. Параметрите по изпълнението на приходите отчитат значително подобрение спрямо същия период на предходната година, като постъпленията при повечето от основните данъци и осигурителни вноски отчитат двуцифрен номинален растеж. Основните фактори за това са от една страна, продължаващото подобрение при някои от важните макроикономически индикатори, като вътрешното потребление, нетния износ, нивото на безработица и други, и от друга - на изпълнението на мерките за повишаване събираемостта на приходите и борба със сивата икономика. Данъчните постъпления като цяло нарастват в номинално изражение с 1 665,4 млн. лв. (10,4 %) спрямо полугодието на 2018 г., като с най-голям принос са косвените данъци и приходите от осигурителни вноски. Съпоставено със същия период на предходната година ръст се отчита във всички данъчни групи, като преките данъци нарастват със 7,0 %, социално и здравно осигурителните вноски отчитат ръст от 11,5 %, косвените данъци нарастват с 11,6 %, а постъпленията от други данъци – с 4,7 процента. Неданъчните приходи са в размер на 3 448,4 млн. лв., което представлява 52,0 % изпълнение на годишните разчети, а приходите от помощи и дарения са в размер на 1 151,1 млн. лв., като нарастват значително (номинален ръст от 64,9 на сто) спрямо същия период на предходната година. Следва да се отбележи, че ръстът в приходите от помощи и дарения се дължи основно на ускоряване при усвояването на средствата по оперативните програми и фондовете на ЕС през настоящата година, което се отразява в по-високи разходи по сметките за средства от ЕС, и съответно по-високи по размер грантове от ЕК за възстановени сертифицирани разходи.

На база на тези параметри и изготвените прогнози в годишен план не се очертава напрежение при изпълнението на планираните данъчни приходи по националния бюджет. Прогнозите очертават изпълнение на разчетите за 2019 г. при данъчните приходи, като може да се очаква известно превишение на плана за годината при постъпленията от социално и здравноосигурителни вноски, косвените данъци, ДДФЛ и др. Тук е важно да се отбележат и усилията на приходните администрации за повишаване събираемостта на приходите - активните мерки за изтласкване на светло на оборотите от сивия сектор на икономиката чрез засилен фискален контрол, включително и контрол в реално време на фискалните устройства на търговците в страната, мерките за засилване на контрола при търговията с акцизни стоки, борбата с контрабандния внос, както и противодействието на опитите за данъчни нарушения и измами. Системното прилагане на тези мерки вече оказва дисциплиниращ ефект и

натиск върху сивата икономика, което се потвърждава от отчетените за поредна година добри параметри по изпълнението на данъчните и осигурителни приходи.

Параметрите по разходите се развиват съобразно разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. Усвояването на разходите към полугодието е традиционно ниско - разходите по КФП, включително вноската в общия бюджет на ЕС, за първите шест месеца на 2019 г. представляват 42,9 на сто от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. Това се дължи основно на изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за последното тримесечие на годината. Неравномерното усвояване на капиталовите разходи е обективно обусловено от календара на строителния сезон, като изпълнението на повечето инфраструктурни проекти се извършва през летните месеци и разплащането за извършената работа се концентрира в последното тримесечие.

Съпоставени със същия период на предходната година, разходите и вноската в общия бюджет на ЕС нарастват номинално с 1,56 млрд. лв., което се дължи на по-високия размер на разходите по националния бюджет, както и на нарастването на разходите по сметките за средства от Европейския съюз. Ръстът на разходите по националния бюджет се дължи основно на по-високия размер на разходи за персонал, по-високите здравноосигурителните и социалните плащания и др., докато по сметките за средства от ЕС нарастват основно капиталовите разходи. Положително е, че тенденцията за активизиране при усвояването на европейските средства от предходната година продължава и през първото полугодие на 2019 г., като именно по-високите разходи по европейските програми и фондове са основната причина за отчетения ръст при капиталовите разходи за полугодието. При разходите за персонал се наблюдава нарастване основно във връзка с увеличение с 10 на сто на средствата за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски на заетите в бюджетния сектор и поредната стъпка на увеличение на възнагражденията в сектор „Образование“ в изпълнение на приоритета от Програмата за управление на Правителството на Република България за периода 2017-2021 г. за поетапно увеличение на възнагражденията на педагогическия персонал в системата на средното образование. При социалните и здравноосигурителните разходи най-голям ръст спрямо предходната година се отчита при разходите за пенсии поради базов ефект при разходите за пенсии от увеличението им от юли 2018 г., а причината за по-високите здравноосигурителни плащания са осигурените за настоящата година със ЗБНЗОК за 2019 г. по-високи разходи в размер на близо 490 млн. лв. по бюджета на НЗОК.

В следствие на отчетените добри параметри по изпълнението на приходите и традиционно по-ниското усвояване на разходите през първото полугодие на годината, бюджетното салдо по консолидираната фискална програма към 30.06.2019 г. е положително в размер на 3 223,3 млн. лв. (2,8 % от прогнозния БВП) и се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 3 107,6 млн. лв. и по европейските средства - в размер на 115,7 млн. лева. Съпоставено с предходната година, когато бюджетното салдо по КФП бе отново положително в размер на 1,6 % от БВП, се отчита подобрение на бюджетното салдо като относителен дял в БВП с 1,2 пр. п. Предвид спецификата на данъчния календар, както и поради изместването на значителна част от инвестиционните разходи за втората половина на годината, бюджетната позиция към полугодието би следвало да се приема като индикация, че предвиденият бюджетен баланс по КФП за годината ще бъде спазен, а при наличие на фискална възможност може да се очаква и подобряване на бюджетното салдо спрямо планираното за годината.

Тук е важно да се отбележи, че през третото тримесечие на 2019 г. Народното събрание прие Закон за изменение и допълнение на ЗДБРБ за 2019 г. във връзка с обезпечаване

на допълнителни разходи за изпълнение на проект за инвестиционен разход за придобиване на нов тип боен самолет, с който бюджетното салдо по КФП с разчетите към актуализирания ЗДБРБ за 2019 г. бе променено на дефицит в размер на 2,4 млрд. лв. (2,1 % от прогнозния БВП). Свързаните с изпълнението на финансовите ангажименти на Република България по ратифицираните от Народното събрание международни договори разходи ще се реализират през третото тримесечие на годината и съответно отчетеното превишение на приходите над разходите по КФП към полугодието ще бъде редуцирано в значителен размер.

Предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината

- Основните предизвикателства при изпълнението на бюджета до края на годината се свързват основно с ускоряване усвояването на средствата по проектите, съфинансирани по програмите и фондовете на ЕС, както и с усилията на приходните администрации за подобряване на събираемостта на приходите. Финансирането на разходните политики към момента не създава напрежение, но евентуалното изместване и концентриране на значителни по размер разходи по европейските програми и фондове в последното тримесечие на годината може да доведе до натиск върху бюджетната позиция на касова основа от гледна точка на периода, в който извършените сертифицирани разходи ще бъдат ефективно възстановени от ЕК на България.

- Отчетните данни към края на юни за поредна година сочат наличие на просрочени задължения в някои министерства, ведомства и общини, както и по бюджета на НЗОК, Българската национална телевизия и др. Въпреки че при някои разпоредители с бюджет се отчита намаление на размера на просрочията, общият им размер не отчита сериозно подобрение. Добрата финансова практика предполага управлението на поемане на ангажименти да е съобразено с възможностите за разплащане на възникнали задължения по съответните договори и недопускане на просрочени задължения.

4. *Мерки за повишаване на събираемостта на приходите*

Политиката по приходите през отчетния период е насочена към подкрепа на икономическия растеж, подобряване на бизнес средата, борба с данъчните злоупотреби и повишаване на фискалната устойчивост в дългосрочен план.

Отчетените дейности в изпълнение на политиките в областта на приходите, са свързани основно с осигуряването на условия за тяхното ефективно събиране и постигане на заложените бюджетни цели.

Подобряването на събираемостта на данъците е водещата линия в препоръките на Съвета на ЕС и е от ключово значение за доброто управление на държавата. В тази връзка и в изпълнение на специфична препоръка № 1 на Съвета от 2014 г., беше разработена и приета „Единна национална стратегия за повишаване на събираемостта на данъците, справяне със сенчестата икономика и намаляване на разходите за спазване на законодателството 2015-2017“ (ЕНС) (РМС № 806 от 2015 г.). Действието на стратегията приключи, с изготвянето на последния четвърти доклад с оценка по прилагането на ЕНС за 2018 г. (решението по т. 4 от Протокол № 13 от заседанието на Министерския съвет на 27.03.2019 г.). Предвид дадените препоръки и постигнатите положителни резултати при подобряване на събираемостта на приходите, прилагането

на заложените похвати на планиране, междуинституционалност и систематизираност продължава и след изтичане на срока на стратегията. Изпълняваните мерки са включени в стратегическите и оперативните документи, които всяка от отговорните институции разработва и прилага и могат да бъдат представени в следните **три основни направления**: Насърчаване на доброволното спазване на законодателството; Оптимизиране на контролната дейност на приходните администрации; Намаляване на административната тежест, чрез непрекъснато развиване и усъвършенстване на електронните услуги.

През първото полугодие на 2019 г. продължи изпълнението на **постоянните мерки** в областта на данъчната политика, с доказана ефективност за **повишаване на приходите от данъци**, които включват: Механизъм за обратно начисляване на ДДС при доставки на зърнени и технически култури, като срокът на мярката беше удължен до 30.06.2022 г.; Усъвършенстване на механиза, насочен към предотвратяване на възможностите за злоупотреби и данъчни измами с ДДС при търговията с течни горива; Развитие и усъвършенстване на фискалния контрол върху движението на стоки с висок фискален риск (СВФР) чрез разширяване на обхвата на списъка със СВФР, откриване на нови фискални пунктове на територията на страната и др.; Подобряване на ефективността на контрола върху акцизните стоки; Намаляване на административната тежест върху бизнеса и гражданите и насърчаване на доброволното спазване на законодателството; Повишаване на контрола и събираемостта на текущи и просрочени задължения, като се предостави възможност на приходните агенции на по-ранен етап да налагат обезпечителни мерки, които да гарантират събирането на публичните задължения на лицата - изпълнители по договори/получатели на плащания (РМС № 592 от 2018 г.).

За постигане на приоритета, свързан с повишаване на данъчните приходи, през първото полугодие на 2019 г. са предприети и следните действия:

- За първото полугодие на 2019 г. предприетите **контролни действия за спазване на акцизното законодателство** са довели до събиране и превеждане на допълнителни приходи от акцизи в държавния бюджет. Извършени са ревизии по реда на ДОПК за установяване, изменяне и/или прихващане на задължения за акциз, както и за възстановяване и/или прихващане на недължимо платени или събрани суми. Осъществени са проверки по искания за възстановяване на акциз. В края на юни 2019 г. е въведена в експлоатация първата мобилна митническа лаборатория за лабораторен контрол на енергийни продукти;
- Във връзка с **еднакво прилагане на законодателството, процедурите и инструментите за митнически контрол на ЕС** с цел правилното определяне и събиране на публичните вземания от компетентността на митническата администрация, през първото полугодие на 2019 г., са извършени проверки в рамките на последващия контрол по реда на чл. 48 от Регламент (ЕС) № 952/2013 на Европейския парламент и на Съвета на икономически оператори, в резултат на които са установени нарушения, водещи до възникване на задължения за заплащане на публични държавни вземания;
- Предприетите мерки за повишаване на **нивото на доброволно спазване на задълженията от клиентите** са свързани с въвеждане на различни отстъпки при спазване сроковете за деклариране и плащане в офис на НАП, както и за подаване и заплащане по електронен път. Подадените по интернет документи са както следва: по ДДС - 99,9 % от общия брой документи, по чл. 73 от ЗДДФЛ - 95,0 % от общия брой справки, по чл. 50 от ЗДДФЛ – 47,0 % от общия брой

декларации, а декларациите по ЗКПО се подават изцяло по електронен път. За първото полугодие на 2019 г. са издадени нови 80 000 ПИК на физически лица, с което броят на физическите лица с издаден персонален код е над 640 000, а над 320 000 лица са извършили плащания от виртуалния и физически ПОС терминал. Актуализирани са действащи електронни услуги и са разработени нови услуги с КЕП/ПИК. Сключени са двустранни споразумения за обмен на информация и взаимодействие между администрациите и нови двустранни споразумения с общини за достъп до е-услуги;

- В резултат на комплексното прилагане на специфични мерки и кампании за **повишаване на събираемостта на просрочените публични вземания**, през последните четири години, се забелязва промяна в поведението на задължените лица (ЗЛ), изразяващо се в деклариране на данъци и задължителни осигурителни вноски с все по-голям размер, както и плащане на по-голям дял от тях в законовия срок. Размерът на декларираните задължения през първото полугодие на 2019 г. е 16 787,6 млн. лв. или с 1 369,5 млн. лв. повече (8,9 %) спрямо същия период на 2018 г. Делът на декларираните данъци и задължителни осигурителни вноски, погасени в срока за доброволно плащане е близо 87 % към края на месец юни 2019 г., при малко над 86 % за същия период на предходната година.

През първото полугодие на 2019 г., общо за погасяване на просрочени публични задължения (стари и нови) за данъци, задължителни осигурителни вноски и глоби/имуществени санкции, наложени от органите на НАП, са събрани 2 022,1 млн. лв., което е със 107,2 млн. лв. повече (5,6 %), в сравнение със същия период на 2018 година.

За отчетния период на 2019 г., от Информационния Център на НАП са проведени 9 национални информационни телефонни кампании към 33,9 хил. задължени лица, свързани със стимулиране на доброволното погасяване, чрез използване на „меки“ способи за събиране на задължения по телефона. Осъществен е контакт и съответно са водени преговори по телефона за доброволно погасяване на просрочени вземания с 23,8 хил. задължени лица (71 % от селектираните лица). На база предприетите действия в бюджета са внесени над 8,8 млн. лв. по просрочени задължения обект на телефонни кампании, от които близо 600 хил. лв. са платените напълно задължения от външни взискатели или задължения с риск от изтичане на давност.

През първото полугодие на 2019 г. във връзка с постъпилите уведомления за плащания, чрез информационната система, обезпечаваща изпълнението на РМС № 592 от 2018 г. са събрани суми в размер на 98,7 млн. лева.

- Основен фокус в областта на превенцията на данъчните измами през първото полугодие на 2019 г. продължава да бъде **стимулиране на добросъвестност и изрядност на данъкоплатците**, посредством организиране на срещи или изпращане на уведомителни писма и предоставяне на насоки за коригиране на констатирано неизрядно поведение. Основната цел е предпазване на добросъвестни данъкоплатци от въвличането им в схеми на данъчни измами или отклонение от облагане, както и информирането им за неблагоприятните последици от неспазването на данъчното и осигурителното законодателство. През първото полугодие на 2019 г. постоянно наблюдавани са 607 дружества, които са с мащабна икономическа дейност и високо влияние върху приходната част на фиска. Отчита се засилване на ефекта от извършвания постоянен мониторинг, доколкото лицата редуцират или напълно преустановяват приспадане на данъчен кредит по получени доставки от рискови контрагенти;

- По мярка **управление на риска от неспазване на данъчното и осигурително законодателство,** през първото полугодие на 2019 г. са извършени дейности по анализ на конкретни рискове в сферата на производството, търговията, както и рискове, свързани с неспазване на конкретни задължения, като: неподаване на осигурителни декларации и неправомерно ползване на данъчен кредит. Успешно са приключени дейностите по проект „Сегментиране и поведенческо профилиране на клиентите на НАП в контекста на управление на риска“. Чрез сегментирането и поведенческо профилиране се осигуряват възможности за взимане на информирани решения за избор на адекватни мерки, съобразно нивата на риск и нуждите на отделните групи лица;
- Във връзка с **административното сътрудничество и обмен на информация с държави членки на ЕС** и осъществяване на взаимната помощ при събиране на публични вземания са постъпили суми в размер на 907,3 хил. лв., събрани от държави членки на ЕС по изпратени от НАП изходящи искания.

II. ОСНОВНИ ПАРАМЕТРИ НА КОНСОЛИДИРАНАТА ФИСКАЛНА ПРОГРАМА ЗА ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ НА 2019 ГОДИНА

Основните параметри по изпълнението на консолидираната фискална програма към първото полугодие на 2019 г., съпоставени с изпълнението към полугодието на 2018 г. и разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. са представени в следната таблица:

Таблицата №1. *Изпълнение на основните параметри на консолидираната фискална програма към 30 юни 2019 година.*

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ[8]	Отчет Н1 2018	Разчет 2019 г.** КФП	Отчет Н1 2019г.			Отчет Н1 2019 към отчет Н1 2018	Отчет Н1 2019 към разчет 2019
			КФП	Национален бюджет	Европейски средства		
к.1		к.3	к.4=к.5+к.6	к.5	к.6	к.7=к.4:к.2	к.8=к.4:к.3
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**19 210,2**	**43 857,0**	**22 285,8**	**21 153,7**	**1 132,1**	**116,0%**	**50,8%**
Данъчни приходи	16 021,0	34 546,1	17 686,3	17 686,3		110,4%	51,2%
Преки данъци	3 113,9	6 559,9	3 333,1	3 333,1		107,0%	50,8%
Косвени данъци	7 646,2	16 437,3	8 533,9	8 533,9		111,6%	51,9%
Приходи от социално и здравно осигурителни вноски	4 584,6	10 379,2	5 111,2	5 111,2		111,5%	49,2%
Други данъци	676,3	1 169,6	708,1	708,1		104,7%	60,5%
Неданъчни приходи	2 491,2	6 627,6	3 448,4	3 447,9	0,5	138,4%	52,0%
Помощи и дарения	698,1	2 683,3	1 151,1	19,5	1 131,6	164,9%	42,9%
РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	**17 497,1**	**44 457,0**	**19 062,5**	**17 737,4**	**1 325,1**	**108,9%**	**42,9%**
Нелихвени	16 496,6	42 297,4	17 931,9	16 606,8	1 325,1	108,7%	42,4%
Текущи	15 153,7	35 697,9	16 418,3	15 927,5	490,9	108,3%	46,0%
Капиталови	1 313,9	6 585,2	1 499,8	677,2	822,6	114,1%	22,8%
Предост. тек. и капит. трансфери за чужбина	29,0	14,4	13,8	2,2	11,6	47,5%	95,6%
Лихвени	424,2	669,2	413,1	413,1		97,4%	61,7%
Резерв за непредвидени и неотложни разходи*		208,2					
Вноска за общия бюджет на ЕС	576,3	1 282,1	717,5	717,5		124,5%	56,0%
Трансфери - нето				-308,7	308,7		
БЮДЖЕТНО САЛДО	**1 713,2**	**-600,0**	**3 223,3**	**3 107,6**	**115,7**		

** В позицията "Резерв за непредвидени и/или неотложни разходи" се отразяват само разходите по разчет, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет са отчетени по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи*

*** В доклада са използвани данни по разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. преди актуализацията от юли 2019 г., тъй като ЗИД на ЗДБРБ за 2019 г. е приет след приключване на отчетния период.*

Изпълнение на общите параметри по приходите

➢ **Приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма** (КФП) за първото полугодие на 2019 г. са в размер на **22 285,8 млн. лв.** Общото нарастване на данъчните и неданъчните приходи спрямо същия период на предходната година е 2 622,6 млн. лв. (14,2 %). Изпълнението на годишните разчети в групата на

[8] Поради закръгление в млн. лв. (респективно в проценти), някои сумарни позиции в таблиците и графиките не се изчерпват от съставните им числа.

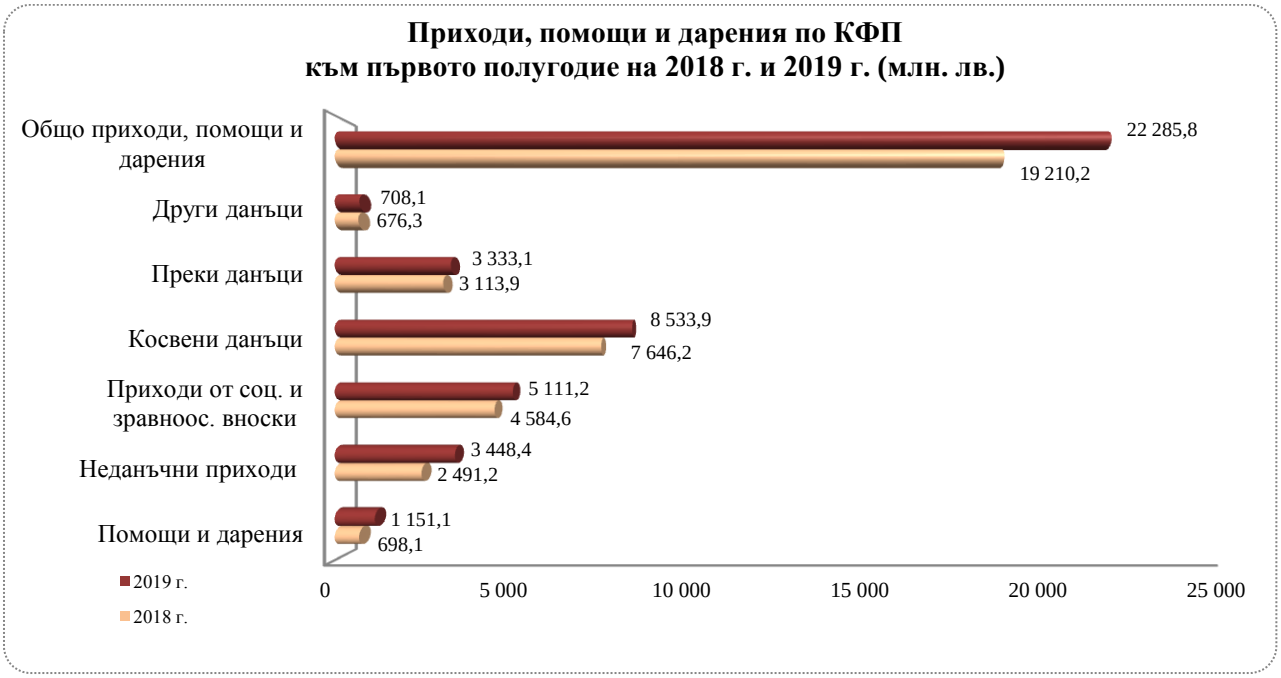
данъчните приходи е добро, като към полугодието са постъпили 51,2 на сто от разчетите на данъчните приходи за 2019 г. Неданъчните приходи също имат добро изпълнение, като спрямо първите шест месеца на 2018 г. се отчита нарастване с 38,4 %. Постъпленията от помощи и дарения са с 64,9 % повече спрямо първото полугодие на 2018 г.

Общата сума на ***данъчните постъпления*** (вкл. приходите от осигурителни вноски) за първото полугодие на 2019 г. възлиза на 17 686,3 млн. лв., което представлява 79,4 % от общите постъпления по КФП. Данъчните приходи нарастват спрямо същия период на предходната година с 1 665,4 млн. лв. (10,4 %). Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 3 333,1 млн. лв., което представлява 50,8 % от годишния разчет. Приходите от *косвени данъци* са в размер на 8 533,9 млн. лв., което представлява 51,9 % от годишния разчет. Постъпленията от *други данъци* (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 708,1 млн. лв., което представлява 60,5 % от разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. Приходите от ***социалноосигурителни и здравни вноски*** към 30.06.2019 г. са в размер на 5 111,2 млн. лв. или 49,2 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година нарастват с 526,7 млн. лева.

Постъпилите ***неданъчни приходи*** към 30.06.2019 г. са в размер на **3 448,4 млн. лв.,** което представлява 52,0 % изпълнение на годишните разчети. Следва да се отбележи, че при неданъчните приходи се проявява базов ефект в частта на приходите по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, поради влезлите в сила промени в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизма за събиране на приходи по бюджета на фонда. Поради тази причина приходите по бюджета на фонда за първото полугодие на 2019 г. са по-високи от постъпленията за същия период на 2018 година.

Постъпилите ***помощи и дарения*** от страната и чужбина (вкл. помощите от фондовете на ЕС) са в размер на **1 151,1 млн. лв.**, което представлява 42,9 % от годишния разчет.

Основните приходни групи за първото полугодие на 2019 г., съпоставени с постъпленията за същия период на предходната година, са както следва:

Изпълнение на общите параметри по разходите

➢ **Разходите по консолидираната фискална програма** (вкл. вноската на Република България в общия бюджет на ЕС) за първото полугодие на 2019 г. **са в размер на 19 062,5 млн. лв.,** което представлява 42,9 % от годишния разчет. Усвояването на разходите изостава спрямо изпълнението на приходите, което е и причината за формирането на превишение на приходите над разходите за периода. През втората половина на годината ще се приложи планираното индексиране на пенсиите, което е заложено в годишния разчет. Освен това голяма част от планираните за годината капиталови разходи се извършват през втората половина на годината, поради строителния сезон и други фактори.

Съпоставено със същия период на предходната година разходите по КФП нарастват номинално с 8,9 на сто, което основно се дължи на по-високия размер на разходите за персонал (увеличение с 10 на сто на средствата за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски на заетите в бюджетния сектор и поредната стъпка на увеличение на възнагражденията в сектор „Образование“), по-високи социални и здравноосигурителни плащания (базов ефект от увеличението на пенсиите от юли 2018 г. и увеличение на здравноосигурителните плащания, заложено в ЗБНЗОК за 2019 г.), увеличение на разходите за субсидии и други.

Нелихвените разходи са в размер на 17 931,9 млн. лв., което представлява 42,4 % от годишния разчет. *Текущите нелихвени разходи* към юни 2019 г. са в размер на 16 418,3 млн. лв. (46,0 % от разчета за годината). *Капиталовите разходи* (вкл. нетния прираст на държавния резерв) възлизат на 1 499,8 млн. лв. (22,8 % от разчетите към ЗДБРБ за 2019 г.). *Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина* са в размер на 13,8 млн. лв. ***Лихвените плащания*** са в размер на 413,1 млн. лв. (61,7 % от планираните за 2019 г.).

➢ **Частта от вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.06.2019 г. от централния бюджет, възлиза на **717,5** млн. лв., което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г., в т.ч.:

- ресурс на база брутен национален доход – 478,6 млн. лв.;
- ресурс на база данък върху добавената стойност – 111,8 млн. лв.;
- корекция за Обединеното кралство – 37,0 млн. лв.;
- традиционни собствени ресурси (мита) – 85,5 млн. лв.;
- участие във финансиране на брутното намаление за Нидерландия, Швеция и Дания – 4,6 млн. лв.

➢ За първото полугодие на 2019 г. **бюджетното салдо по КФП е положително** в размер **на 3 223,3 млн. лв.** (2,8 % от прогнозния БВП) и се формира от превишение на

приходите над разходите по националния бюджет в размер на 3 107,6 млн. лв. и по европейските средства в размер на 115,7 млн. лева.

➢ **Общият размер на касовите постъпления от ЕС** (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото полугодие на 2019 г. е **2 594,1 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2019 г.** (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на **1 876,6 млн. лева**.

➢ **Фискалният резерв**[9] към 30.06.2019 г. е в размер на е **11,7 млрд. лв**., в т.ч. 11,3 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.

Бюджетните **разходи, разгледани по функционален признак,** отразяват основните направления в политиката по КФП в рамките на бюджетния ресурс за 2019 година.

Разходи по консолидираната фискална програма по функции

РАЗХОДИ ПО ФУНКЦИИ	млн. лв.			%	
	ЗДБРБ за 2019 г.	Отчет Н1 2018	Отчет Н1 2019	Изпълнение Н1 2019 спрямо ЗДБРБ за 2019	Отчет Н1 2019 спрямо отчет Н1 2018
I. ОБЩИ ДЪРЖАВНИ СЛУЖБИ	2 884,6	1 038,6	1 052,6	36,5%	101,4%
II. ОТБРАНА И СИГУРНОСТ	4 872,1	1 783,6	1 970,9	40,5%	110,5%
III. ОБРАЗОВАНИЕ	4 203,4	1 800,0	2 031,8	48,3%	112,9%
IV. ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ	5 129,6	2 363,6	2 520,2	49,1%	106,6%
V.СОЦИАЛНО ОСИГ., ПОДПОМАГАНЕ И ГРИЖИ	13 945,3	6 418,4	6 734,9	48,3%	104,9%
VI. ЖИЛИЩНО СТРОИТЕЛСТВО, БЛАГОУСТРОЙСТВО, КОМУНАЛНО СТОП. И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	2 446,2	804,0	907,2	37,1%	112,8%
VII. КУЛТУРА, СПОРТ, ПОЧИВНИ ДЕЙНОСТИ И РЕЛИГИОЗНО ДЕЛО	713,9	351,6	416,6	58,4%	118,5%
VIII. ИКОНОМИЧЕСКИ ДЕЙНОСТИ И УСЛУГИ	8 102,2	1 936,8	2 297,7	28,4%	118,6%
IX. РАЗХОДИ, НЕКЛАСИФИЦИРАНИ В ДР. ФУНКЦИИ	877,4	424,2	413,1	47,1%	97,4%
ОБЩО РАЗХОДИ	**43 174,9**	**16 920,8**	**18 345,0**	**42,5%**	**108,4%**

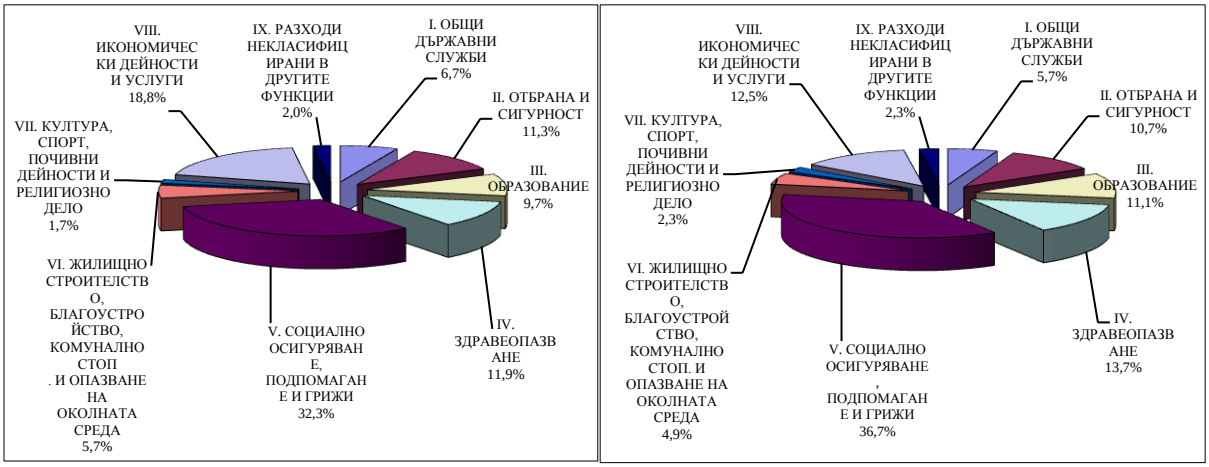
*Във функция "IX. Разходи, некласифицирани в другите функции" по разчет е включен и резерва за непредвидени и неотложни разходи, а средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са отчетени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. Разходите по функции не включват вноската на Република България за общия бюджет на ЕС.

Структурата на разходите по консолидираната фискална програма по функции (годишен разчет и отчет за първото полугодие на 2019 г.) са представени на следната графика:

[9] Съгласно §1, т. 41 от Допълнителните разпоредби на Закона за публичните финанси.

Структура на разходите по функции по КФП

Годишен разчет за 2019 г. **Отчет първо полугодие 2019 г.**

Планираните разходи за функция общи държавни служби са предназначени за осигуряване на ефективно функциониране на органите на изпълнителната и законодателната власт, както и за финансиране на дейностите в сферата на науката. Изразходваните средства са насочени към осигуряване условия за функционирането на централната и местната администрации с оглед изпълнение на възложените им дейности и задачи, свързани с провеждане на вътрешната и външната политика на страната във всичките им аспекти, в т.ч. и средства за българската помощ за развитие, изплащане на членския внос в международни организации, създаването и функционирането на устойчива система за постигане на максимална ефективност при събирането на данъците и осигурителните вноски, намаляване на корупцията, повишаване качеството на административните услуги, подобряване на митническия контрол, борбата срещу митническите и валутните нарушения, контрабандата и незаконния трафик на наркотици и други. Разходите в тази функция включват финансирането на публичната администрация както на централно, така и на местно ниво. Тук се включват и разходите, свързани с научна и изследователска дейност. **Извършените разходи** за тази функция към полугодието на 2019 г. са в размер на 1 052,6 млн. лв., което представлява 36,5 % от планираните с разчета за годината.

Разходите за ***отбрана и сигурност*** са насочени към сферите на отбраната, сигурността и вътрешния ред, съдебната власт, както и дейностите по изпълнението на наказанията. Основните приоритети на политиката в областта на отбраната, която се осъществява от Министерството на отбраната, са: приемственост и устойчивост на развитието на въоръжените сили (ВС) чрез провеждане на реалистична отбранителна политика, която съответства на заплахите за сигурността на страната, на съюзните ни ангажименти в НАТО и ЕС и на наличните финансови ресурси; задълбочаване на трансатлантическото сътрудничество като гарант за сигурността и развитието на България; поддържане на съществуващите и постепенно развитие на нови отбранителни способности; разширяване на участието на ВС в интегрираната система за реакции при кризи за по-ефективна защита на населението при бедствия; създаване на условия за висока мотивация и професионален подбор в Българската армия; развитие на отбранителните способности в рамките на Програмата за развитие на отбранителните способности на Въоръжените сили на Република България 2020; законодателно уреждане на националната координация на специалните служби. Политиката в областта на

сигурността и вътрешния ред се реализира в следните направления: опазване на обществения ред и защита на националната сигурност, противодействие на тежките престъпления срещу личността и собствеността на гражданите; противодействие на местни и транснационални престъпни структури; недопускане извършването на терористични действия на територията на страната; граничен контрол, охрана на държавната граница и противодействие на незаконната миграция; превантивна дейност и контрол на движението по пътищата; осигуряване на пожарна безопасност и защита на населението при пожари, бедствия и други извънредни ситуации; осигуряване на лична постова и техническа охрана, специализиран транспорт и пропускателен режим; обезпечаване на оперативната и разузнавателна дейност. В областта на правосъдието се реализират следните политики: подобряване управлението и организацията на работата на съдебната власт, без да се нарушава нейната независимост; осъществяване на правосъдие и правораздавателна власт с цел защита правата и законните интереси на гражданите, юридическите лица и държавата; укрепване на професионалната квалификация на правоприлагащите органи; укрепването на пенитенциарната система (свързана с изпълнение на наказанието лишаване от свобода) и инфраструктурата по сигурността в затворите и следствените арести; електронно правосъдие. **Общият размер на разходите** за отбрана и сигурност за първото полугодие на 2019 г. е 1 970,9 млн. лв., което представлява 40,5 % от планираните средства за годината. Съпоставено със същия период на предходната година, разходите за отбрана и сигурност нарастват със 187,3 млн. лв. (10,5 %) .

Политиките в сферата на ***образованието*** са насочени към посрещане на основните предизвикателства и подпомагане на изпълнението на ключовите политики в сектора. За реализиране на образователните приоритети в сферата на предучилищното и училищното образование се изпълняват комплексни мерки и действия, гарантиращи равен достъп до качествено образование чрез осигуряване на безплатен транспорт на децата и учениците и целодневна организация на учебния ден в средищните училища; допълнително финансиране на защитени училища и детски градини; основен ремонт, реконструкция и строителство на нови детски градини и училища, спортни площадки и салони, както и тяхното съвременно оборудване; преминаване към нов етап от внедряването на компютърни технологии в системата, базиран на електронното обучение и информационните технологии. За първото полугодие на 2019 г. са осигурени необходимите средства за поредната стъпка на увеличение на възнагражденията в сектор „Образование“. В това функционално направление важна цел е и предприемане на мерки за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система, повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и обучението на българите в чужбина. Реализирането на политиките в областта на висшето образование се осъществява чрез осигуряване на финансиране, насочено към резултатите от обучението; чрез засилване взаимодействието между висшите училища и бизнеса; чрез усъвършенстване модела на акредитация и оценяване на качеството във висшето образование; чрез стимулиране на научното развитие и кариерно израстване на преподавателите от висшите училища; чрез подкрепа на мобилността на студенти и преподаватели. Висшето образование се финансира с прилагането на диференциран подход в зависимост от комплексна оценка на качеството на обучение. **Размерът на разходите** за функция образование за полугодието на 2019 г. е 2 031,8 млн. лв., като представляват 48,3 % от разчетените за 2019 г. и с 12,9 % повече от същия период на предходната година.

Разходите в сферата на ***здравеопазването*** през първото полугодие на 2019 г. са в размер на 2 520,2 млн. лв., което е с 6,6 % повече от полугодието на 2018 г., и представляват 49,1 % от годишния разчет. Основният акцент на политиката в областта

на здравеопазването през 2019 г. е осигуряването на сигурност, стабилност и предвидимост в системата, като се създадат предпоставки за контрол и ефективност на разходите и същевременно се гарантира качеството на лечението и достъпа до медицинска помощ. Като приоритетни направления и дейности са спешната медицинска помощ, електронното здравеопазване, майчиното и детско здравеопазване, асистираната репродукция, лечебните заведения за болнична помощ, както и лекарствената политика. Реформата в сектора е насочена към подобряване на достъпа до комплексни медицински дейности, повишаване на удовлетвореността на българските граждани от качеството на предлаганите медицински услуги, адекватно финансиране и постигане на финансова устойчивост на сектора в средносрочен план. Чрез бюджета на Министерството на здравеопазването се финансират програмите и дейностите, осъществявани от бюджетните структури в областта на общественото здраве, спешната помощ, стационарната психиатрична помощ, медико-социалните грижи за деца, лечение в чужбина и други. Финансово се обезпечават национални програми и централни доставки за профилактика, контрол и лечение на социално-значими заболявания, осигуряване на ваксини за задължителни имунизации и реимунизации, както и обучението за придобиване на специалност в системата на здравеопазването. Запазват се ангажиментите на държавата по отношение финансирането на определени дейности в лечебните заведения за болнична помощ, които остават държавна отговорност – психиатрична помощ, спешна медицинска помощ, лечение на болни от ХИВ/СПИН, трансплантация на тъкани, органи и клетки, медицинска експертиза на работоспособността и други, както и финансово подпомагане на лечебни заведения за болнична помощ в отдалечени и трудно достъпни райони, в които липсата на здравни звена представлява сериозен риск за населението.

С най-голям относителен дял в разходите по КФП към полугодието на 2019 г. са средствата за сферата на ***социалното осигуряване, подпомагане и грижи***. В голяма степен това се предопределя от демографски и икономически фактори в страната. Разходите за социално осигуряване, подпомагане и грижи са насочени към реализиране на приоритетите в сферата на пенсионното осигуряване, социалното подпомагане и гарантиране на социалната защита на уязвимите групи от населението, към активните мерки по заетостта, както и реализирането на редица мерки за социална защита. По отношение на пенсионната политика приоритет е осигуряването на адекватни пенсионни доходи за всички, които да гарантират разумен жизнен стандарт след пенсиониране. В областта на социалните помощи приоритет остават гарантирането на социалната защита на уязвимите групи от населението чрез по-добра целенасоченост на социалните помощи, повишаването на ефективността на програмите, прилагането на диференциран подход, усъвършенстването на нормативната уредба в сферата на социалното подпомагане и оптимизирането на институционалната структура, свързана със социалната защита на най-нискодоходните и рискови групи от населението. Целта на реализираните активни мерки на пазара на труда е постигането на по-висока и устойчива заетост, интегриране на пазара на труда на безработните и неактивните лица в трудоспособна възраст чрез насърчаване разкриването на нови работни места и подобряване на посредническите услуги по заетостта; намаляване на безработицата и неактивността сред младежите; насърчаване на трудовата заетост на трайно безработни лица в трудоспособна възраст. Политиката за интеграцията на хората с увреждания е насочена към създаване на условия и гаранции за равнопоставеност, индивидуална оценка на потребностите, социална интеграция и упражняване на правата, защитата на хората с увреждания и техните семейства, както и интегрирането на тези лица в работна среда. С разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. за политики и мерки във функция „Социално осигуряване, подпомагане и грижи” са предназначени 32,3 на сто от

разходите по КФП (без вноската в общия бюджет на ЕС). **Извършените разходи** за функцията към полугодието са в размер на 6 734,9 млн. лв. или 48,3 % от разчета за годината.

Разходите за ***дейностите по жилищно строителство, благоустройство, комунално стопанство и опазване на околната среда*** през първите шест месеца на годината са в размер на 907,2 млн. лв., което представлява 37,1 % от разчетите за 2019 година. Това е с 12,8 % повече от същия вид разходи за шестмесечието на 2018 г. Изразходваните средства са насочени за изпълнение на политиката в областта на интегрираното развитие на регионите в страната и намаляване на различията, както и подобряване на тяхната инфраструктурна свързаност. С тях са финансирани разходи за изграждане, реконструкция и рехабилитация на канализационна и вътрешна водопроводна мрежа в населени места, подпомагане проектирането и изграждането на язовири за питейно водоснабдяване, разходи за устройствено планиране, кадастрални карти и регистри, разходи за геозащита, поддържане, модернизация и изграждане на техническата инфраструктура и интегрирано управление на водните ресурси. При дейностите по опазване на околната среда се изпълняват проекти, свързани с изграждането на екологични обекти като пречиствателни станции за отпадъчни води, канализационни мрежи и довеждащи колектори, съоръжения за защита на руслата и бреговете на деретата от ерозия, съоръжения за регулиране на оттока на реките и създаване на водни площи с местно значение, голяма част от които са по бюджетите на общините. В тази област се осигуряват средства за финансиране строителството на нови или рекултивация на съществуващи депа, инсталации или съоръжения за управление на отпадъците. В тази функция се отчитат и разходите, свързани с поддържането на чистотата и благоустрояването, извършвани от фирми или общински предприятия.

Разходите за ***култура, спорт, почивни дейности и религиозно дело*** за първото полугодие на 2019 г. са в размер на 416,6 млн. лв. или 58,4 % от разчета за годината. Тези разходи са насочени към финансиране на дейностите по култура (отчетените разходи в групата са в размер на 303,8 млн. лв.), физическа култура и спорт (отчетени средства – 84,9 млн. лв.), почивни дейности (отчетени разходи – 10,4 млн. лв.) и религиозно дело (отчетени средства – 17,5 млн. лв.).

Разходите за ***икономическите дейности и услуги*** за първото полугодие на 2019 г. са в размер на 2 297,7 млн. лв. или 28,4 % от разчета за годината. Увеличението спрямо същия период на 2018 г. е 18,6 %. С използваните средства по функцията се осъществява държавната политика по отношение на реалния сектор, политиките в селското и горското стопанство, рибарството и аквакултурите, както и приоритетните политики в сферата на енергетиката, проекти в сферата на транспорта, проекти, свързани с енергийната сигурност и ефективност, промишлеността, строителството и туризма. Основните приоритети в областта на енергетиката са свързани с: реализация на дейности по извеждане на ядрени съоръжения от експлоатация и безопасно съхранение на ядрени отпадъци, извършване на експертизи и обследвания на енергийни потребители, разработване на мерки за намаляване на енергийното потребление в индустрията, осъществяване на дейности и програми за енергийна ефективност. Изграждането и модернизирането на транспортната инфраструктура на страната е също сред основните приоритети. В това функционално направление се осъществяват дейностите в областта на осигуряването на ефективен и устойчив транспорт, развитието на екологосъобразни, безопасни и сигурни видове транспорт и висококачествени транспортно-логистични услуги, развитието на модерна съобщителна и пощенска инфраструктура, подкрепа за балансирано регионално

развитие, ускоряване интегрирането на страната в европейските структури, изграждане на съвременна електронна инфраструктура и услуги, както и технологично развитие и иновации. В областта на селското стопанство реализираните приоритети са свързани с: борбата със заразни и паразитни болести, събиране и унищожаване на високорискови отпадъци, охрана и възпроизводство на горите, за издръжка на горската и ловна стража с оглед опазване на горите и дивеча; за опазване, възстановяване и подобряване на почвеното плодородие и екологичните функции на почвената покривка; за развитието на лозаровинарския сектор в страната съгласно изискванията на ЕС; за осъществяване на противоградова защита на продукцията в селското стопанство; за опазване и възпроизводство на рибата и аквакултурите и други. В областта на туризма осъществяваните приоритети са свързани с: насърчаване предоставянето на качествени услуги и защита правата и сигурността на потребителите, постигане на ефективна координация между институциите, ангажирани с определяне и осъществяване на политиката в туризма, взаимодействие с туристическия бизнес, нарастване на приходите от международен туризъм в България, в т.ч. чрез облекчен достъп и оптимизирана система за привличане на чуждестранни туристи на територията на България, превръщане на подходящото културно-историческо наследство в част от инфраструктурата на туризма, разнообразяване на предлаганите продукти с цел целогодишно използване на туристическия потенциал на страната (в т.ч. нарастване на туристическите посещения в България и в неактивния сезон). Със средствата в областта на промишлеността и строителството се осъществяват дейностите по насърчаване създаването и развитието на микро, малки и средни предприятия, подкрепа на процеса на предприемачество, насърчаване създаването на предприятия, базирани на иновативни идеи и стимулиране на научно-изследователската и развойна дейност, стимулиране на пазарно ориентирани научно-приложни изследвания, предназначени за индустрията и създаване на условия за привличане на частни капитали за финансиране на иновации, подобряване на бизнес средата, дейности в областта на метрологията и техническия надзор, на приватизацията и следприватизационния контрол, на патентната дейност, на дейностите по акредитиране на лаборатории и органи, на обществените поръчки и други.

Разходите, некласифицирани в другите функции, обхващат лихвените плащания по обслужване на държавния и общинския дълг. Годишният разчет в ЗДБРБ за 2019 г. за функция „Разходи, некласифицирани в другите функции" включва и резерва за непредвидени и неотложни разходи. Средствата, изразходвани за сметка на резерва по отчет, са отчетени в съответните функции според функционалното предназначение на разхода. За първото полугодие на 2019 г. разходите в тази функция са в размер на 413,1 млн. лева.

1. Изпълнение на приходите по видове по консолидираната фискална програма

Отчетът на приходите, помощите и даренията по консолидираната фискална програма към първото полугодие на 2018 г. и 2019 г. по основни приходни групи е представен в следната таблица:

Приходи, помощи и дарения по КФП за първото полугодие на 2018 г. и 2019 г. (млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет Н1 2018	2019 г.		Отчет Н1 2019 спрямо Н1 2018	Изпълнение Н1 2019 спрямо Програма 2019
		Програма 2019 г.	Отчет Н1 2019		
ПРИХОДИ, ПОМОЩИ И ДАРЕНИЯ	**19 210,2**	**43 857,0**	**22 285,8**	**116,0%**	**50,8%**
Данъчни приходи	**16 021,0**	**34 546,1**	**17 686,3**	**110,4%**	**51,2%**
Преки данъци	3 113,9	6 559,9	3 333,1	107,0%	50,8%
Корпоративни данъци	1 292,9	2 675,9	1 339,3	103,6%	50,1%
- от нефинансови предприятия *	1 201,2	2 371,6	1 243,5	103,5%	52,4%
- финансов сектор	91,7	304,3	95,8	104,5%	31,5%
Данък в/у доходите на физическите лица	1 821,0	3 884,0	1 993,8	109,5%	51,3%
Други данъци	676,3	1 169,6	708,1	104,7%	60,5%
Приходи на осигурителни фондове	4 584,6	10 379,2	5 111,2	111,5%	49,2%
- НОИ, УПФ и ФГВРС	3 301,2	7 537,0	3 690,9	111,8%	49,0%
- НЗОК	1 283,4	2 842,3	1 420,3	110,7%	50,0%
Косвени данъци, в т.ч.:	7 646,2	16 437,3	8 533,9	111,6%	51,9%
ДДС	5 101,5	10 830,0	5 549,0	108,8%	51,2%
Акцизи	2 408,4	5 330,7	2 849,0	118,3%	53,4%
Мита и митнически такси	118,2	236,9	114,8	97,1%	48,4%
Данък върху застрахователните премии	18,1	39,7	21,0	115,9%	52,9%
Неданъчни приходи	**2 491,2**	**6 627,6**	**3 448,4**	**138,4%**	**52,0%**
Помощи и дарения	**698,1**	**2 683,3**	**1 151,1**	**164,9%**	**42,9%**

* *Вкл. данъци върху дивидентите, ликвидационните дялове и доходите на местни и чуждестранни лица.*

Общият размер на **приходите, помощите и даренията по КФП** към 30.06.2019 г. е **22 285,8 млн. лв.,** което представлява 50,8 % от годишните разчети към ЗДБРБ за 2019 г. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните и неданъчните приходи нарастват с 2 622,6 млн. лв. (14,2 %), а постъпленията от помощи и дарения нарастват с 453,0 млн. лв. или 64,9 %.

Приходите от **данъци по КФП** за първото полугодие на 2019 г. са в размер на **17 686,3 млн. лв.** или 51,2 % от разчетените по ЗДБРБ за 2019 г. Относителният дял на данъчните приходи в общата сума на приходите по консолидираната фискална програма е 79,4 процента. Съпоставени със същия период на предходната година, данъчните приходи нарастват номинално с 1 665,4 млн. лв. или 10,4 %.

Постъпленията в групата на ***преките данъци*** за полугодието на 2019 г. са в размер на 3 333,1 млн. лв., което представлява изпълнение от 50,8 % от разчета за годината, при 3 113,9 млн. лв. за същия период на 2018 година. Ръстът при преките данъци е 7,0 % (219,2 млн. лв.).

Отчетените **приходи от социални и здравноосигурителни вноски** към 30.06.2019 г. са в размер на 5 111,2 млн. лв. или 49,2 % изпълнение спрямо разчета. В номинално изражение осигурителните вноски са повече от предходната година с 11,5 % или 526,7 млн. лева.

Постъпленията от ***косвени данъци*** са в размер на 8 533,9 млн. лв., което представлява 51,9 % от предвидените в ЗДБРБ за 2019 г. Спрямо полугодието на предходната година е налице увеличение от 11,6 % (887,6 млн. лв.).

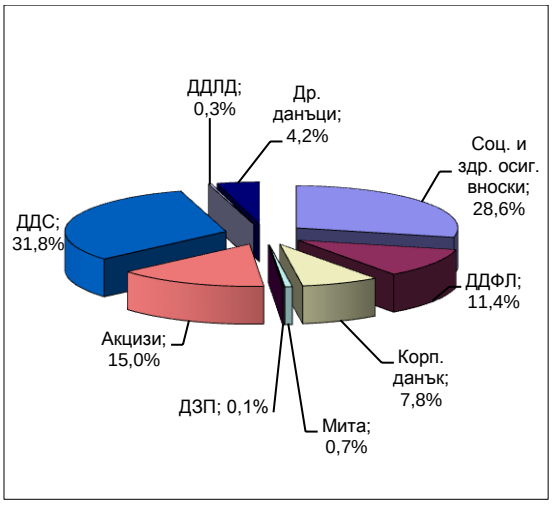
Постъпленията от ***други данъци*** (включват други данъци по ЗКПО, имуществени данъци и др.) са в размер на 708,1 млн. лв., което представлява 60,5 % от разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. и нарастват с 4,7 % (31,9 млн. лв.) спрямо юни 2018 година.

Неданъчните приходи са в размер на 3 448,4 млн. лв., което представлява 52,0 % изпълнение на годишните разчети. Следва да се отбележи, че при неданъчните приходи се проявява базов ефект в частта на приходите по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, поради влезлите в сила промени в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизма за събиране на приходи по бюджета на фонда. Поради тази причина приходите по бюджета на фонда за първото полугодие на 2019 г. са по-високи от постъпленията за същия период на 2018 г.

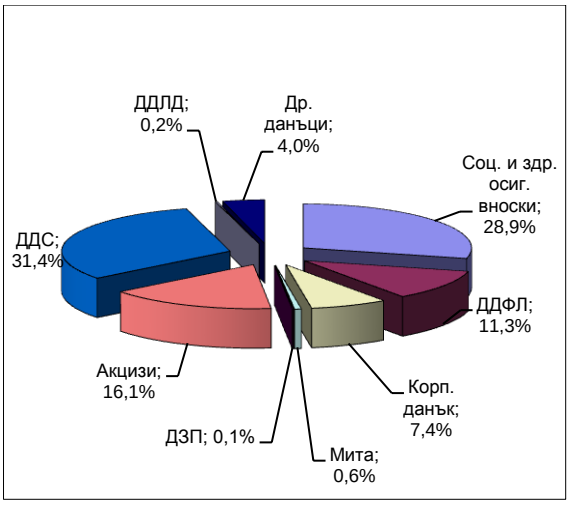
Постъпленията от **помощи и дарения** от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 151,1 млн. лв., което представлява 42,9 % от годишния разчет.

Структура на данъчните приходи по консолидирания бюджет за първото полугодие на 2018 г. и 2019 г.

юни 2018 г.

юни 2019 г.

1.1 Преки данъци

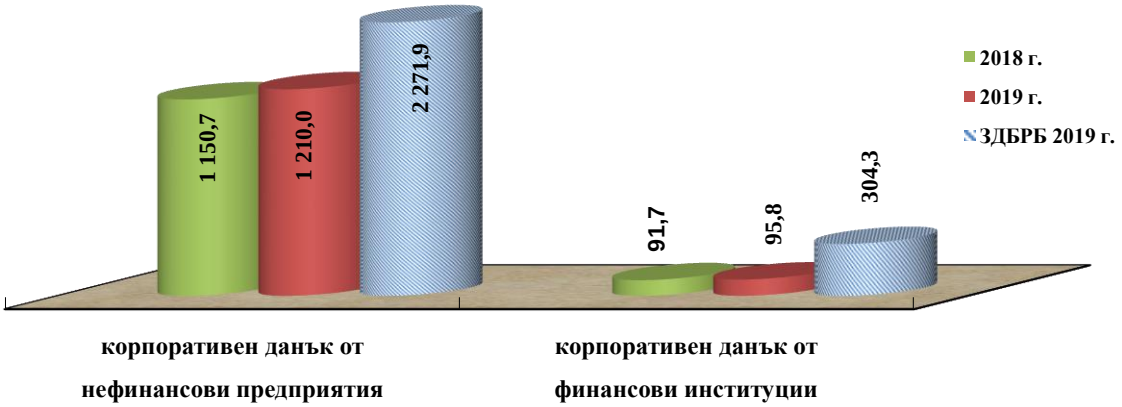
1.1.1 Корпоративни данъци

Приходите от корпоративни данъци по КФП (вкл. данък върху дивидентите и доходите) към края на месец юни 2019 г. са в размер на 1 339,3 млн. лв. или 50,1 % от годишния разчет и заемат 7,6 % в общия размер на данъчните приходи. Спрямо полугодието на 2018 г. са постъпили с 46,5 млн. лв. (3,6 %) повече приходи.

✓ **Корпоративен данък**

Приходите от корпоративен данък за периода са в размер на 1 305,9 млн. лв. и представляват 50,7 % от годишния разчет за 2019 година. Относителният дял на корпоративния данък в данъчните постъпления по консолидираната фискална програма е 7,4 %. Спрямо юни 2018 г. се отчита увеличение от 5,1 % или 63,5 млн. лева. Приходите от *корпоративен данък на нефинансовите предприятия (вкл. юридически лица с нестопанска цел)* към 30.06.2019 г. са в размер на 1 210,0 млн. лв., което представлява 53,3 % от предвидените в ЗДБРБ за 2019 година. Съпоставени с юни 2018 г. приходите от данъка нарастват с 59,4 млн. лв. (5,2 %). Постъпленията от *корпоративен данък на финансови институции (включително застрахователни компании)* към края на юни възлизат на 95,8 млн. лв. или 31,5 % от разчета за годината. Спрямо същия период на предходната година, приходите от данъка са с 4,1 млн. лв. (4,5 %) повече.

Сравнителна диаграма на постъпленията от корпоративен данък към юни 2018 г. и 2019 г. (в млн. лв.)

✓ **Данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни юридически лица (ЧЮЛ) и данък върху доходите на ЧЮЛ**

Постъпленията от тези данъци за полугодието на 2019 г. са в размер на 33,5 млн. лв. или 33,6 % от разчета за годината, като за същия период на предходната година са постъпили 50,5 млн. лева.

1.1.2 Данък върху доходите на физическите лица

Приходите от данък върху доходите на физически лица за отчетния период са в размер на 1 993,8 млн. лв. или 51,3 % от годишния разчет и формират 11,3 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи.

По трудови правоотношения приходите от данъка към 30.06.2019 г. са 1 570,8 млн. лв. при 1 407,7 млн. лв. към 30.06.2018 г. или със 163,1 млн. лв. повече. Влияние върху размера на постъпленията оказват следните фактори:

- увеличението на минималната работна заплата за страната от 01.01.2019 г. с 9,8 %, от 510 лв. на 560 лева;
- увеличението на минималните осигурителни прагове за 2019 г. въз основа на повишението на МРЗ;
- по данни на НСИ[10] към края на март 2019 г. наетите лица по трудово и служебно правоотношение са 2 317,5 хил. лица, което е с 5,7 хил. лица (0,2 %) повече в сравнение с края на март 2018 година. През първото тримесечие на 2019 г. средната

[10] Източник на данните е тримесечното наблюдение на наетите лица, отработеното време, средствата за работна заплата и други разходи за труд.

месечна работна заплата е 1 208 лв. и е нараснала с 12,2 % спрямо първото тримесечие на 2018 година. В сравнение с четвъртото тримесечие на 2018 г. средната месечна работна заплата се е увеличила с 3,2 %;

- промените в нивото на безработица. По данни на Агенцията по заетостта през юни 2019 г. броят на регистрираните безработни е 169,7 хил. лица и намалява на годишна база с 18,9 хил. лица (10,0 %). Тенденцията за понижаване на регистрираната безработица в страната се запазва и през юни, като в средата на годината равнището ѝ се установява на 5,2 % и е с 0,5 п.п. по-ниско спрямо юни 2018 година. В сравнение с месец май 2019 г. безработицата е с 0,1 п.п. по-ниска[11].

От *извънтрудови правоотношения (ЕТ, свободни професии, граждански договори, годишен и авансов данък и др.)* приходите от данъка към 30.06.2019 г. са 241,4 млн. лв. или 65,6 % от годишния план. Съпоставени с първото полугодие на 2018 г. постъпленията нарастват с 23,4 млн. лв. (10,7 %). Приходите от извънтрудови правоотношения се формират от много на брой данъчно задължени лица с неголеми вноски. Основно влияние върху тези приходи оказват резултатите от годишните данъчни декларации по чл. 50 от ЗДДФЛ (дължим данък за довнасяне или надвнесен данък) и дължимите авансови вноски. По предварителни данни на НАП към 31.03.2019 г. плащанията по декларации са с най-голям относителен дял (80,6 %), като е отчетен ръст от 7,7 % спрямо 2018 г., делът на плащанията на авансовите вноски е 0,5 %, а на годишна основа е отчетено намаление с 20,0 %. Значителен принос за данъчните приходи от извънтрудови правоотношения имат и плащанията за минали години, които нарастват с 14,3 % на годишна основа, а делът им в приходите от този вид данъци е 22,5 % за първото тримесечие на 2019 година.

Приходите от *окончателен годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници* по консолидирания бюджет за периода са 10,1 млн. лева. За същия период на миналата година са внесени 10,3 млн. лева.

Окончателен данък на местните и чуждестранни физически лица, данък върху доходите на чуждестранните физически лица и данък върху дивидентите и ликвидационните дялове на местни и чуждестранни физически лица - постъпленията от тези данъци към 30.06.2019 г. са в размер на 167,7 млн. лв. или 46,9 % спрямо плана за 2019 година. За същия период на миналата година са постъпили 178,0 млн. лв., което е 53,0 % от отчета за 2018 година. За отчетния период на 2019 г. са постъпили с 10,3 млн. лв. по-малко (5,8 %) спрямо края на юни 2018 година.

Окончателен данък върху приходите от лихви по депозити на физическите лица – постъпленията от този данък към 30.06.2019 г. са в размер на 3,7 млн. лв., или 26,5 % от годишния план. За същия период на миналата година приходите възлизат на 6,9 млн. лв., което е 64,0 % от отчета за 2018 година. За отчетния период на 2019 г. постъпленията са с 3,2 млн. лв. по-малко (46,5 %) спрямо края на юни 2018 година. Основните фактори, които влияят върху размера на постъпленията от този данък, са лихвите по спестовните продукти и банковите сметки и ръста на спестяванията. По данни на БНБ към 31.05.2019 г. сумата на депозитите в сектор „Домакинства“ е 52 783,6 млн. лв. и е нараснала с 8,5 %, в сравнение със същия период на 2018 г., а спрямо края на април 2019 г. ръстът е 0,1 %. Въпреки положителния ефект от ръста на депозитите върху данъчната основа (доходите от лихви), ниските нива на лихвените проценти по банковите сметки доведе до по-ниски постъпления от данъка за първите пет месеца на годината, съпоставено със същия период на предходната година. Според лихвената статистика на БНБ през май 2019 г. средният лихвен процент за сектор „Домакинства“ по овърнайт-депозитите в левове и овърнайт-депозитите в евро се запазват на равнището от 0,02 %. При депозитите с договорен матуритет в левове лихвеният процент спада на годишна база с 0,09 п.п. до 0,26 %, а по тези в евро – с 0,08 п.п. до 0,23 %. Средният лихвен процент по депозитите, договорени за

[11] Агенция по заетостта: https://www.az.government.bg/bg/news/view/agencijata-po-zaetostta-otchete-istoricheski-naj-niskoto-nivo-na-bezrabotica-3052/.

ползване след предизвестие в лева и в евро се запазват на същото равнище от предходната година съответно 0,06 % и 0,08 %. Спрямо април 2019 г. не се наблюдава промяна и нивото на средния лихвен процент при различните видове депозити, като равнището по тези депозити се запазва и през май 2019 година.

1.2 Други данъци

Приходите от други данъци по консолидирания бюджет включват основно алтернативните данъци по ЗКПО и имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси. Постъпилите приходи в тази група към 30.06.2019 г. са в размер на 708,1 млн. лв. или 60,5 % от разчета за годината и бележат ръст от 4,7 % спрямо постъпленията за шестмесечието на 2018 година.

✓ **Други данъци по Закона за корпоративното подоходно облагане**

Постъпленията от други данъци по ЗКПО по консолидираната фискална програма към юни 2019 г. са в размер на **115,2 млн. лв.** или **72,7 %** от годишния план. В сравнение със същия период на 2018 г. постъпленията от тази група данъци се повишават със 7,8 млн. лв. (7,2 %). Най-голям относителен дял в общата сума за отчетния период имат приходите от данък върху социалните разходи, представяни в натура (29,7 %), следвани от постъпленията от окончателните данъци върху залози за хазартни игри и хазартни съоръжения (28,7 %) и данък върху приходите на бюджетните предприятия (21,2 %).

✓ **Имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси**

Имуществените данъци включват данък върху недвижимите имоти, данък върху превозните средства, данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин, данък върху наследствата и туристически данък, които постъпват по бюджетите на общините. Постъпленията в тази група към 30.06.2019 г. възлизат на 593,0 млн. лв., което представлява 58,7 % от годишния разчет или номинален ръст от 4,2 % спрямо постъпленията за същия период на предходната година. В структурно отношение най-голям дял заемат постъпленията от данък върху недвижимите имоти (40,0 %), следват данък върху превозните средства (36,6 %), данък при придобиване на имущество и дарения по възмезден начин (22,5 %) и туристически данък (1,0 %). Данъкът върху наследствата, освен че има инцидентен характер, предвид нормативно определения изключително ограничен обхват, е от несъществено значение в общите приходи от имуществени данъци.

1.3 Приходи от социални и здравноосигурителни вноски

Общата сума на приходите от социално и здравноосигурителни вноски към края на месец юни 2019 г. е в размер на 5 111,2 млн. лв., което представлява 49,2 % от планираните за годината.

Осигурителните вноски по бюджетите, администрирани от НОИ (вкл. Държавното обществено осигуряване, фонд „Гарантирани вземания на работници и служители" и Учителски пенсионен фонд), са в размер на 3 690,9 млн. лв. и представляват 49,0 % от предвиденото в ЗБДОО за 2019 година. Върху изпълнението на приходите от осигурителни вноски влияние оказват следните основни фактори: увеличения размер на максималния осигурителен доход за всички осигурени лица от 2 600 лв. на 3 000 лв. и средно нарастване на минималните осигурителни доходи през 2019 г. с около 4,7 на сто спрямо 2018 година.

Здравноосигурителните вноски по бюджета на Националната здравноосигурителна каса са в размер на 1 420,3 млн. лв. или 50,0 % от предвидените за годината.

1.4 Косвени данъци

1.4.1 Данък върху добавената стойност

С най-голям относителен дял в данъчните приходи по КФП е **данъкът върху добавената стойност** – 31,4 %, като отчетените постъпления са в размер на 5 549,0 млн. лв. или 51,2 % от годишния разчет. Тези постъпления са с 447,6 млн. лв. (8,8 %) повече спрямо същия период на миналата година.

Нетният размер на *приходите от ДДС от внос* към юни 2019 г. е 2 143,4 млн. лв. или 46,9 % от годишния разчет. Влияние върху постъпленията от ДДС от внос оказват цената на суровия петрол, количествата на внасяните стоки за междинно потребление (черни, цветни метали и др.), курсът на щатския долар спрямо еврото и други. В сравнение със същия период на 2018 г. се отчита ръст на приходите от внос със 73,8 млн. лв. (3,6 %). Водещите групи стоки, при които се отчита ръст на годишна база за начислените приходи от ДДС при внос към 30.06.2019 г. са както следва: Минерални горива, минерални масла и продукти от тяхната дестилация; битуминозни материали; минерални восъци с ръст в размер на 155,1 млн. лв. (31,9 %); Автомобилни превозни средства, трактори, мотоциклети и велосипеди и други сухопътни превозни средства, техните части и принадлежности с увеличение в размер на 17,5 млн. лв. (23,9 %); Пластмаси и пластмасови изделия с повишение с 12,7 млн. лв. (15,2 %); Електрически машини и апарати, електроматериали и техните части; апарати за записване или възпроизвеждане на звук, апарати за записване или възпроизвеждане на телевизионен образ и звук и части и принадлежности за тези апарати с ръст в размер на 12,5 млн. лв. (8,8 %) и Торове с увеличение от 12,1 млн. лв. (58,4 %).

От друга страна спад на приходите спрямо същия период на миналата година се наблюдава при следните стокови групи: Мед и изделия от мед – 23,4 млн. лв. (22,2 %) и Различни видове продукти на химическата промишленост – 16,5 млн. лв. (65,7 %), като основна причина за това е преустановяването на доставките на соев биодизел.

Към 30.06.2019 г. се отчита спад на средните борсови цени на суровините, които формират значителна част от вноса от трети страни, както следва: олово (-20,0 %), алуминий (-17,2 %), цинк (-16,2 %), никел (-11,2 %), мед (-10,8 %), и суров нефт за тип „Брент”(-6,9 %). Единствено при желязната руда се регистрира ръст в размер на 31,5 %.

Приходи от ДДС при внос по групи стоки през периода януари-юни 2019 г.[12]

Групи стоки	**Начислен ДДС (млн. лв.)**	**Изменение (в %)**	**Отн. дял (в %)**	**Индекс на цени при внос**	**Индекс на физическия обем при внос**
				(I-VI.2018=100)	(I-VI.2018=100)
Храни и напитки	127,0	17.1	5.5	103.8	112.9
Промишлени доставки	925,1	2.7	40.3	104.6	98.2
Горива и смазочни материали	627,3	35.7	27.3	100.9	134.4
Инвестиционни стоки	306,8	3.5	13.4	109.3	94.7
Транспортно оборудване	124,7	20.9	5.4	110.9	109.0
Потребителски стоки	179,1	8.5	7.8	108.0	100.5
Общо начислен ДДС	**2 296,9**		**100**	**105.1**	**106.9**

Източник: Агенция „Митници“

[12] В таблицата показателите са изчислени на база начислен ДДС при внос от трети страни за съпоставими стоки.

Към 30.06.2019 г. установените задължения за ДДС при внос на *промишлени доставки* са в размер на 925,1 млн. лв., като са нараснали с 24,3 млн. лева (2,7 %) спрямо същия период на предходната година. При внос на мазут е отчетен спад на приходите от ДДС с 57,7 % (8,2 млн. лв.). При внос на чугун, желязо и стомана са декларирани 140,8 млн. лв. задължения за ДДС, или с 3,5 % по-малко спрямо същия период на миналата година. Отчетеният спад в приходите се дължи изцяло на понижение в цените при внос с 5,3 %, докато количествата са се увеличили с 2,1 %. При цветните метали, установените задължения за ДДС при внос на промишлена мед и медни изделия регистрират намаление в размер на 22,2 % (23,4 млн. лв.). Причина за спада е, както намалението на внесените количества (19,0 %), така и спадът на цените с 3,8 %. От внос на алуминий и изделия от алуминий във вид на промишлени доставки е начислен ДДС в размер на 50,7 млн. лв., с 4.2 млн. лв. (9,0 %) повече спрямо периода януари-юни 2018 година. Основният фактор за увеличението е ръстът на количествата с 12,7 %, докато цената при внос намалява с 3,3 %. При внос на руди в периода януари-юни на 2019 г. са декларирани 141,8 млн. лв. задължения за ДДС или с 5,8 млн. лв. (4,3 %) повече, като внесените количества намаляват с 20,1 %, но цената при внос отчита ръст от 31,0 %.

За първото полугодие на 2019 г. начисленият ДДС при внос на *горива и смазочни материали* е в размер на 627,3 млн. лв. или с 35,7 % (164,9 млн. лв.) повече спрямо същия период на предходната година. Основна причина за нарастването на установените задължения е ръстът във физическите обеми с 34,4 %, докато цените бележат ръст с 0,9 %. Декларираните приходи от ДДС при внос на суров петрол към 30.06.2019 г. са в размер на 537,6 млн. лв., при 380,5 млн. лв. за периода януари-юни 2018 г., което е ръст с 41,3 % (157,1 млн. лв.). Основната причина за посочения ръст е увеличеното количество на внесения петрол в барели с 41,6 %, както и ръста във валутния курс долар/лев поради базов ефект в 2018 г. в следствие на регулярен ремонт на нефтопреработващи инсталации. Отбелязва се спад в цената на суров петрол с 6,5 % (от 70,5 щ.д./барел за 2018 г. до 65,9 щ.д. за 2019 г.). При вноса на каменни въглища се отчита спад на начислените приходи от ДДС при внос. За отчетния период са декларирани 15,0 млн. лв. или с 4,0 млн. лв. (21,1 %) по-малко от сумата, декларирана за същия период на предходната година, като количествата намаляват с 38,5 %, а цената расте с 29,0 %.

Декларираните суми от ДДС при внос на *инвестиционни стоки* са в размер на 306,8 млн. лв., като нарастват с 10,3 млн. лв. (3,5 %) на годишна база. От внос на *транспортно оборудване* са декларирани 124,7 млн. лв. приходи от ДДС или с 21,5 млн. лв. (20,9 %) повече в сравнение с първото полугодие на 2018 година.

Постъпленията от *ДДС при сделки в страната и ВОП (нето)* към юни 2019 г. възлизат на 3 405,7 млн. лв., което е ръст от 373,7 млн. лв. (12,3 %) на годишна база. Невъзстановеният данъчен кредит на фирми към 30.06.2019 г. е в размер на 214,5 млн. лева.

1.4.2 Акцизи

Приходите от акцизи (нето) от внос, вътрешно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки са в размер на **2 849,0 млн. лв**., което е 53,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2019 г. Съпоставено със същия период на 2018 г. постъпленията се увеличават с 440,7 млн. лв. (18,3 %), за което основен принос има въвеждането на системата за проследяване на движението на тютюневите изделия.

Нетните постъпления от акциз са от следните основни стокови групи: тютюневи изделия (53,9 %); горива (40,3 %); алкохолни напитки и пиво (4,9 %) и други акцизни стоки – електрическа енергия, въглища и кокс (0,9 %). Постъпления от акциз към юни 2019 г. по основни стокови групи, са както следва:

- *Акцизите от тютюневи изделия* възлизат на 1 536,2 млн. лева;
- *Акцизите от горив*а са в размер на 1 147,1 млн. лева;
- *Акцизите от алкохолни напитки и пиво* възлизат на 141,0 млн. лева;

- *Приходите от други акцизни стоки - електрическа енергия, въглища и кокс* – възлизат на 24,7 млн. лева.

1.4.3 Данък върху застрахователните премии

Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (рисковете, по които са поети от застрахователи) са в размер на **21,0 млн. лв.**, при планирани за годината 39,7 млн. лева.

1.4.4 Мита

Постъпленията от мита възлизат на **114,8 млн. лв**. или 48,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2019 г., като заемат 1,0 % относителен дял в общия размер на данъчните приходи по държавния бюджет. В сравнение със същия период на предходната година събраните мита са с 3,4 млн. лв. (2,9 %) по-малко. По-високи постъпленията от мита за отчетния период, спрямо предходната година има в приходите при следните стокови групи: „Продукти на химическата промишленост и други свързани с нея промишлености“ – постъпленията нарастват с 3,0 млн. лв. спрямо юни 2018 г.; „Чугун, желязо и стомана“ – към юни 2019 г. постъпленията са с 1,7 млн. лв. повече спрямо юни 2018 г.; „Торове“ - постъпленията са с 1,6 млн. лв. (75,2 %) повече спрямо края на юни 2018 г.; „Житни растения“ – постъпленията към 30.06.2019 г. се увеличават с 1,4 млн. лв. в сравнение със същия период на 2018 г. и „Пластмаси и пластмасови изделия“ – постъпленията към края на юни 2019 г. се повишават с 1,0 млн. лв. (11,3 %) спрямо същия период на 2018 г. Спад в приходите от мита към края на юни 2019 г. се отчита при следните групи стоки: „Различни видове продукти на химическата промишленост“ – постъпленията намаляват със 7,4 млн. лв. (88,2 %) на годишна база (основна роля за този спад имат намалените приходи от мита при внос на стоки от вид „Биодизел и смеси от биодизел“); „Ядрени реактори, котли, машини, апарати и механизми; части за тези машини или апарати“ - спадът е 2,2 млн. лв. (21,0 %); „Зеленчуци, растения, корени и грудки, годни за консумация“, които намаляват с 0,8 млн. лв. (48,9 %) и стоки от глава „Обувки, шапки, чадъри за дъжд и слънце, бастуни, камшици, бичове и техни части; апретирани пера и артикули от пера; изкуствени цветя; изделия от коси“ – регистрират спад с 0,7 млн. лв. (14,9 %) спрямо юни 2018 г. В зависимост от произхода на внасяните стоки, най-голям е делът на приходите от мита при внос на стоки от Китай, като към края на юни 2019 г. постъпленията възлизат на 55,6 млн. лв. и са с 16,9 % повече спрямо същия период на 2018 година. Те формират 48,9 % от общия обем на митата за периода. На второ място са приходите от мита при внос на стоки с произход Русия, които са в размер на 13,1 млн. лв. и отчитат увеличение с 23,4 % на годишна база. Тези постъпления имат относителен дял от 11,5 % от всички мита. Следват приходите от мита при внос на стоки с произход от САЩ, които са в размер на 5,3 млн. лв., като отчитат повишение с 11,1 % на годишна база и формират 4,7 % от всички мита. Постъпленията от внос на стоки с произход Япония възлизат на 4,4 млн. лв., като отчитат намаление с 32,2 % спрямо юни 2018 г. и представляват 3,8 % от всички мита. Постъпленията от мита за стоки от Еквадор са в размер на 3,4 млн. лв. и отчитат увеличение с 6,3 % на годишна база. Тези постъпления имат относителен дял от 3,0 % от всички мита.

1.5 Неданъчни приходи

Постъпленията от **неданъчни приходи** по КФП към края на месец юни 2019 г. са в размер на 3 448,4 млн. лв. или 52,0 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2019 година. Следва да се отбележи, че при неданъчните приходи се проявява базов ефект в частта на приходите по бюджета на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“, поради влезлите в сила промени в Закона за енергетиката от 01.07.2018 г., с които бе променен механизмът за събиране на приходи по бюджета на фонда. Поради тази причина приходите по бюджета на фонда за първото полугодие на 2019 г. са по-високи от постъпленията за същия период на 2018 г. В структурно отношение неданъчните приходи включват държавни, общински и съдебни такси (36,9 %), други неданъчни приходи (25,0 %), приходи и доходи от общинска

и държавна собственост (14,8 %), постъпления от продажба на нефинансови активи (14,5 %), глоби, санкции и наказателни лихви (6,4 %), концесии (2,4 %) и други.
Отчетените неданъчни приходи по *държавния бюджет* през първото полугодие на 2019 г. са в размер на 1 194,5 млн. лв. или 46,7 % от годишния разчет. От тях 999,3 млн. лв. са по бюджетите на министерствата и ведомствата (67,8 % от разчета по ЗДБРБ за 2019 г.). Постъпилите дивиденти по централния бюджет към 30.06.2019 г. са в размер на 38,6 млн. лв. при заложени в разчетите по ЗДБРБ за 2019 г. 51,5 млн. лева. Неданъчни приходи по бюджета на съдебната власт са в размер на 54,8 млн. лв. (47,3 % от разчетените за годината), в т.ч. 48,1 млн. лв. приходи от съдебни такси.

Неданъчните приходи по *общинските бюджети* са в размер на 754,8 млн. лв., което представлява 55,6 % от разчета за годината. С най-добро изпълнение се открояват приходите от общински такси – 63,2 % от годишния разчет, приходи от глоби, санкции и наказателни лихви – 47,9 % от разчетените за годината, постъпленията от продажба на нефинансови активи – 41,5 % от разчета за 2019 г. и приходите от концесии – 52,5 % от разчетите за 2019 година.

Събраните към 30.06.2019 г. приходи във *Фонд „Сигурност на електроенергийната система“* са в размер на 1 186,7 млн. лв. (53,2 % изпълнение на годишните разчети), в т.ч. 3,8 млн. лв. от глоби, санкции и наказателни лихви; 138,8 млн. лв. от 5 %-ни вноски от произведената и продадена, и внесената и продадена ел. енергия, от приходите за достъп и пренос на ел. енергия, от приходите от достъп и пренос на природен газ и от приходите от достъп и съхранение на природен газ; 623,6 млн. лв. от цена „задължение към обществото“ и 420,4 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата.

1.6 Помощи и дарения

Постъпленията от помощи и дарения от страната и чужбина (основно помощи от фондовете на ЕС) са в размер на 1 151,1 млн. лв., което представлява 42,9 % от годишния разчет. От тях 1 131,6 млн. лв. са постъпленията от европейските фондове, а 19,5 млн. лв. са помощите, отчетени по националния бюджет и от други международни програми.

2. Изпълнение на разходите по икономически елементи

Усвояването на общите разходи по икономически елементи по КФП за първото полугодие на 2019 г. се развива в рамките на планираните със ЗДБРБ за 2019 г. средства и не се очертава натиск от страна на разходите върху бюджетното салдо. Традиционно, усвояването на разходите през първото полугодие е по-ниско - разходите по КФП, включително вноската в общия бюджет на ЕС, за първите шест месеца на 2019 г. представляват 42,9 на сто от планираните с разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. Това се дължи основно на изместване на голяма част от инвестиционните и капиталови разходи за последното тримесечие на годината.

Отчетът на разходите на консолидирано ниво по икономически елементи за първото полугодие на текущата година, съпоставен с разчета към ЗДБРБ за 2019 г. и отчета за същия период на предходната година е представен в следната таблица:

млн. лв. ПОКАЗАТЕЛ	2018	2019		Отчет Н1 2019 спрямо	Изпълнение Н1 2019 спрямо
	ОТЧЕТ Н1	ЗДБРБ**	ОТЧЕТ Н1	отчет Н1 2018	ЗДБРБ 2019
ОБЩО РАЗХОДИ И ВНОСКА ЗА ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	**17 497,1**	**44 457,0**	**19 062,5**	**108,9%**	**42,9%**
Общо нелихвени разходи	**16 496,6**	**42 297,4**	**17 931,9**	**108,7%**	**42,4%**
Текущи нелихвени разходи	**15 153,7**	**35 697,9**	**16 418,3**	**108,3%**	**46,0%**
Разходи за персонал	4 185,0	9 486,6	4 758,6	113,7%	50,2%
Стипендии	55,4	121,5	51,6	93,2%	42,5%
Издръжка *	1 896,7	4 883,2	1 962,9	103,5%	40,2%
Субсидии	1 125,8	3 938,5	1 407,6	125,0%	35,7%
Социални и здравноосиг. плащания	7 890,8	17 268,0	8 237,5	104,4%	47,7%
Пенсии	4 661,0	10 033,8	4 777,8	102,5%	47,6%
Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата	1 293,5	3 117,8	1 420,2	109,8%	45,6%
Здравноосигурителни плащания	1 936,3	4 116,4	2 039,6	105,3%	49,5%
Капиталови разходи и прираст на държавния резерв	**1 313,9**	**6 585,2**	**1 499,8**	**114,1%**	**22,8%**
Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина	**29,0**	**14,4**	**13.8**	**47,5%**	**95,6%**
Резерв за неотложни и непредвидени разходи		**208,2**			
Лихвени разходи	**424,2**	**669,2**	**413,1**	**97,4%**	**61,7%**
Вноска за бюджета на ЕС	**576,3**	**1 282,1**	**717,5**	**124,5%**	**56,0%**

* вкл. разходите за членски внос и участия в нетърговски организации и дейности и разходите за платени данъци, такси и административни санкции

** В доклада са използвани данни по разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. преди актуализацията от юли 2019 г., тъй като ЗИД на ЗДБРБ за 2019 г. е приет след приключване на отчетния период.

2.1 Текущи нелихвени разходи

2.1.1 Разходи за персонал

Разходите за персонала на консолидирано ниво за полугодието на 2019 г. са в размер на 4 758,6 млн. лв., което представлява 50,2 % от разчетените за годината. В структурно отношение с най-голям относителен дял в разходите по КФП са разходите за персонал по държавния бюджет и по бюджетите на общините, което е свързано с обхвата и спецификата на делегираните им функции.

2.1.2 Издръжка

Разходите за издръжка по консолидираната фискална програма за полугодието на 2019 г. са в размер на 1 962,9 млн. лв., което представлява 40,2 % от заложените за годината. В разходите за издръжка се включват текуща издръжка, разходите за членски внос и участие в организации с нестопанска цел и разходите за платени данъци, такси и административни санкции. Разходите за текуща издръжка обхващат разходите за храна, медикаменти, научно-изследователски разходи и книги, горива и енергия, външни услуги, текущ ремонт и други разходи.

В структурно отношение основната част от разходите за издръжка за изминалите шест месеца на 2019 г. са по държавния бюджет и бюджетите на общините.

2.1.3 Субсидии

Общата сума на средствата, предоставени за субсидии за системата на здравеопазването и за нефинансови предприятия (вкл. организациите с нестопанска цел) на консолидирана

база през първото полугодието на 2019 г. е 1 407,6 млн. лв., което представлява 35,7 % от планираните за годината.

✓ ***<u>Субсидии за нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел</u>***

Държавното финансово подпомагане на нефинансовите предприятия през 2019 г. отразява взаимоотношенията с реалния сектор. Чрез държавното финансово подпомагане се осъществяват и елементи от социалната правителствена програма, свързани с организирането и предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес. Възлагането им от страна на държавата съответства на концепцията за услугите от обществен интерес, както и на политиката в тази област на страните от ЕС и Регламентите на ЕС, в основата на които е поставен интереса на гражданите, техните потребности и покупателната им способност, което макар и непряко, влияе положително върху жизнения стандарт.

Основните приоритетни направления, за които се насочват субсидиите за нефинансови предприятия, са стопански субекти от секторите транспорт, съобщения, земеделие и други. През първите шест месеца на 2019 г. са предоставени субсидии за нефинансови предприятия и организации с нестопанска цел в размер на 1 333,1 млн. лв., което представлява 34,9 % от разчета за годината.

- ***Транспорт и съобщения***

Субектите от отраслите транспорт и съобщения са ангажирани в предоставянето на задължителни услуги от обществен интерес, възложени им от държавата с договор при определени параметри, показатели и условия. Средствата в сектора са предназначени за търговски дружества от различните видове транспорт – железопътни пътнически превози, автомобилни пътнически превози (вътрешноградски превози и превози в планински и други райони), както и за текущо поддържане и експлоатация на железопътната инфраструктура.

Поддържането и развитието на железопътната система в страната се извършва основно от Национална компания „Железопътна инфраструктура" като Управител на железопътната инфраструктура в страната, и на лицензирания основен превозвач - „БДЖ-Пътнически превози" ЕООД, изпълняващ задължение за извършване на обществени превозни услуги, в съответствие със Закона за железопътния транспорт.

- Средствата за субсидии се предоставят на „БДЖ - Пътнически превози" ЕООД за осигуряване изпълнението на възложеното му задължение за извършване на обществени превозни услуги по договор, сключен между министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията и дружеството. Субсидиите за „БДЖ – Пътнически превози" ЕООД за 2019 г., предвидени по бюджета на МТИТС, са в размер на 175,0 млн. лв. За първото полугодие на 2019 г. предоставените от МТИТС средства за тази цел са в размер на 87,1 млн. лв. или 49,8 % от годишния разчет.

- Със ЗДБРБ за 2019 г. за Национална компания „Железопътна инфраструктура" са предвидени средства под формата на субсидии, предназначени за финансирането на дейностите по експлоатацията на железопътната инфраструктура, в размер на 145,0 млн. лева. Усвоените средства към полугодието са в размер на 86,0 млн. лв. или 59,3 на сто от уточнения годишен план. Същите са предоставени в съответствие с утвърдения от министъра на финансите и министъра на транспорта, информационните технологии и съобщенията График за превеждане на субсидиите, съобразен с необходимостта от средства за финансиране на текущите дейности на предприятието.

- Предвидените със ЗДБРБ за 2019 г. средства за субсидиране на превоза на пътници по нерантибилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително и за Столична община – вътрешноградски транспорт, са в размер на 28,0 млн. лева. По своя характер те са обществени превозни услуги от общ икономически

интерес и имат предимно социална насоченост – масови превози до и от работните места в рамките на града и превози до малки отдалечени селища, осигуряващи връзка с общинския център. Към първото полугодие усвоените средства за субсидиране на превоза на пътници по нерантибилни линии във вътрешноградския транспорт и транспорта в планински и други райони, включително Столична община, са 13,3 млн. лв. Изпълнението спрямо утвърдения план е 47,3 на сто.

- Средствата за субсидии за „Български пощи" ЕАД, предвидени по бюджета на МТИТС за 2019 г., са в размер на 21,4 млн. лв. За първите шест месеца са предоставени средства в размер на 15,1 млн. лв. или 70,6 % от годишния разчет.

- ***Земеделие***

Към 30.06.2019 г. чрез бюджета на Държавен фонд „Земеделие" (ДФЗ) и сметката за средства от Европейския съюз на РА към ДФЗ са изплатени субсидии за нефинансови предприятия в размер на 249,9 млн. лв., в това число: средства по Програмата за развитие на селските райони в размер на 7,3 млн. лв., национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 60,3 млн. лв., държавна помощ-субсидия в размер на 52,2 млн. лв., текущи субсидии за пазарни мерки – 12,9 млн. лв., национални доплащания от предходни кампании – 0,1 млн. лв., преходна национална помощ за тютюн – 79,7 млн. лв., преходна национална помощ за животни – 34,9 млн. лв., средства за ДДС по схеми „Училищен плод" и „Училищно мляко" – 2,5 млн. лв. и други. Изплатените субсидии за първите шест месеца на 2019 г. на организации с нестопанска цел са в размер на 7,4 млн. лева.

- ***Програми за заетост***

Предоставяните субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия по програмите за заетост за 2019 г. от МТСП са насочени към осигуряване на трайна заетост и стимулиране разкриването на нови работни места в реалния сектор. За първите шест месеца на годината са изплатени 27,1 млн. лв. за програми и мерки за заетост.

✓ ***<u>Субсидии за системата на здравеопазването</u>***

Министерство на здравеопазването субсидира лечебните заведения за болнична помощ с държавно и общинско участие въз основа на договор за дейностите, които са определени като държавна отговорност в съответствие с чл. 82 от Закона за здравето и за субсидиране на лечебни заведения за болнична помощ в труднодостъпни и/или отдалечени райони, в съответствие с чл.106 от Закона за лечебните заведения, по критерии и ред, определени от министъра на здравеопазването.

Общият размер на предвидените в разчетите за годината средства за субсидии за системата на здравеопазването е 121,3 млн. лв. От тях за първото полугодие на 2019 г. са усвоени средства в размер на 74,4 млн. лв., от които 66,8 млн. лв. по държавния бюджет и 7,6 млн. лв. – по бюджета на общините. В рамките на този ресурс на болниците е предоставена изравнителна субсидия за дейностите, изпълнени по договорите до края на 2018 година.

2.1.4 Социални и здравноосигурителни плащания

Общата сума на социално и здравноосигурителните разходи на консолидирана база за първото полугодие на 2019 г. е 8 237,5 млн. лв., което представлява 47,7 % от разчета за годината. Тук се включват разходите за: пенсии, социални помощи и обезщетения и здравноосигурителни плащания. В структурно отношение социалните и здравноосигурителни разходи са с най-висок относителен дял (43,2 %) в общите разходи по КФП (вкл. вноската в общия бюджет на ЕС), което се обуславя от тяхната приоритетност и провежданата социална политика в условията на неблагоприятна демографска среда.

✓ ***Разходи за пенсии***

Разходите за пенсии за отчетния период са в размер на 4 777,8 млн. лв., което представлява 47,6 % от разчета за годината. В тази сума са включени разходите за пенсии от ДОО и УПФ. Спрямо полугодието на 2018 г. са изплатени 116,8 млн. лв. повече. Нарастването на разходите се дължи на базов ефект от увеличението на пенсиите от юли 2018 г. В резултат на тези фактори, средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2019 г. е 401,87 лв., като е по-висока от средната пенсия на пенсионер за осигурителен стаж и възраст за м. юни 2018 г. с 14,16 лв. (3,5 на сто).

✓ ***Текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата***

Извършените разходи за текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата на консолидирана основа през отчетния период са в размер на 1 420,2 млн. лв., което представлява 45,6 % от заложеното в разчетите за годината. Разходите са свързани с изплатените обезщетения и помощи на основание на Кодекса за социално осигуряване (КСО), Закона за социално подпомагане, Закона за хората с увреждания и Закона за семейни помощи за деца. В структурно отношение това са разходи, които се извършват основно по държавния бюджет (главно МТСП) и по бюджета на ДОО.

Отчетените разходи за **социални помощи и обезщетения по КСО** за първото полугодие на 2019 г. са в размер на 788,9 млн. лв. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял са обезщетенията за бременност/раждане и отглеждане на дете до 2 годишна възраст (33,8 %); обезщетенията за временна неработоспособност поради общо заболяване (30,4 %) и обезщетенията и помощите за безработица (28,5 %).

✓ ***Здравноосигурителни плащания***

Общият размер на здравноосигурителните плащания за първите шест месеца на 2019 г. е 2 039,6 млн. лв. или 49,5 % от предвидените за 2019 г. здравноосигурителни плащания в размер на 4 116,4 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителните плащания изпълнението на бюджета е следното:

- *Първична извънболнична медицинска помощ – 111,5 млн. лева;*
- *Специализирана извънболнична медицинска помощ – 119,4 млн. лева;*
- *Дентална помощ – 88,4 млн. лева;*
- *Медико-диагностична дейност – 40,9 млн. лева;*
- *Лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната - 395,3 млн. лв.*
- *Лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ – 218,6 млн. лева;*
- *Медицински изделия, прилагани в болничната помощ – 48,1 млн. лева;*
- *Болнична медицинска помощ – 939,0 млн. лева.*
- *Други здравноосигурителни плащания – 78,4 млн. лева.*

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 52,1 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Заедно с преведените трансфери усвоените средства за здравноосигурителни плащания възлизат на 2 091,7 млн. лева.

2.2 Капиталови разходи

Капиталовите разходи (вкл. нетния прираст на държавния резерв) за първото полугодие на 2019 г. възлизат на 1 499,8 млн. лева. Изпълнението на разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. за първото полугодието при капиталовите разходи е 22,8 %. Следва да се отбележи, че усвояването на капиталовите разходи през първите месеци на годината е традиционно ниско, поради технологични и процедурни фактори при голяма част от инфраструктурните

и инвестиционни проекти, което води до изместване на разходите във втората половина на годината и по-специално в последното тримесечие.

В обхвата на КФП с най-голям относителен дял в инвестиционните разходи са капиталовите разходи по сметките за средства от ЕС на Националния фонд и на бенефициентите по оперативните програми на ЕС – 36,9 %, след които се нареждат капиталовите разходи по общинските бюджети – 24,4 %, капиталовите разходи по държавния бюджет – 17,2 %, по сметката за средства от ЕС, администрирана от Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие“ и на бенефициентите по Програмата за развитие на селските райони и Програмата за развитие на сектор рибарство – 14,2 % и други.

Общата сума на извършените капиталови разходи по държавния бюджет за първото полугодие на 2019 г. е 259,3 млн. лв., което представлява изпълнение от 9,4 % на предвидените в ЗДБРБ за 2019 година. Нетният прираст на държавния резерв към 30.06.2019 г. е отрицателен в размер на 3,7 млн. лева. Капиталовите трансфери, предоставени от централния бюджет за реалния сектор, са насочени главно към изграждане и развитие на железопътната инфраструктура, пристанищната инфраструктура и други дейности. В ЗДБРБ за 2019 г. са предвидени средства за капиталови трансфери за Национална компания „Железопътна инфраструктура“ в размер на 120 млн. лв. През първото полугодие на 2019 г. усвоените средства са в размер на 63,0 млн. лв. или 52,5 на сто от годишния план. Предвидените средства за капиталови трансфери на „БДЖ-Пътнически превози” ЕООД са в размер на 39,0 млн. лв. и са предназначени за погасяване на задължения на предприятието във връзка с придобити електромотрисни влакове през предходни години. Към полугодието на 2019 г. са разходвани 23,5 млн. лв. или 60,3 на сто от годишния план. За първите шест месеца на годината от предвидените в ЗДБРБ за 2019 г. 211,0 млн. лв. за ДП „Пристанищна инфраструктура“ са усвоени 5,4 млн.лв. или 2,5 на сто от годишния план.

През 2019 г. продължи изпълнението на *програми за отстраняване на нанесените щети върху околната среда, настъпили от минали действия или бездействия, при приватизация.* През първото полугодие за отстраняване на минали екологични щети са преведени средства в размер на 0,7 млн. лв. при предвидени за годината 10,0 млн. лв. или 7,4 на сто от годишния план.

Капиталовите разходи по бюджетите на общините са в размер на 366,4 млн. лв., което е 41,8 % от разчета към закона за 2019 г.

2.3 Предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина

Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 13,8 млн. лв. Основна част от средствата са предоставени чрез сметките за средства от Европейския съюз.

2.4 Лихвени разходи

Лихвените плащания на консолидирана база за полугодието на 2019 г. са в размер на 413,1 млн. лв., което представлява 61,7 % от предвидените с разчетите към ЗДБРБ за 2019 година. Размерът на лихвените разходи през годината зависи от календара на лихвените плащания.

Разгледани по бюджетни системи лихвени разходи се извършват основно по държавния бюджет (393,6 млн. лв.) и по общинските бюджети (19,4 млн. лв.). Размерът на разходите за лихви по външни заеми за полугодието е 290,2 млн. лв., а на вътрешните лихви – 122,8 млн. лева. Изпълнението им спрямо разчетите за годината е съответно 63,7 % и 57,6 процента.

2.5 Вноска на България в бюджета на Европейския съюз

България регулярно и в срок превежда вноската си в общия бюджет на Европейския съюз в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Вноската на България в общия бюджет на ЕС се формира от следните компоненти – традиционни собствени ресурси (75 % от събраните мита), ресурс на база приходите от ДДС, ресурс на база брутен национален доход, участие на България във финансирането на механизма за корекцията в полза на Обединеното кралство и участие във финансиране на брутните намаления за Нидерландия, Швеция и Дания.

По-долу са представени извършените касови плащания от централния бюджет към първото полугодие на 2019 година.

(млн. лв.)

ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	Отчет H1 2019
Вноска на база брутен национален доход	478,6
Вноска на база данък добавена стойност	111,8
Вноска за корекцията на Обединеното кралство	37,0
Участие във финансиране на брутното намаление за Нидерландия, Швеция и Дания	4,6
Вноска на традиционни собствени ресурси (мита)	85,5
ВНОСКА В ОБЩИЯ БЮДЖЕТ НА ЕС	**717,5**

3. Просрочени задължения и вземания към 30.06.2019 г.

3.1 Просрочени задължения

Към края на юни 2019 г. просрочените задължения на **централно и местно правителство и социалноосигурителните фондове** са в размер на **318,0 млн. лева.**

Размерът на просрочените задължения на **централно правителство** (министерства, ведомства и разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 и ал. 4 на ЗПФ) към 30.06.2019 г. е **84,7 млн. лв**., което е с 28,9 млн. лв. повече спрямо края на 2018 година. В обхвата на държавния бюджет проблеми с наличие на просрочени задължения съществуват при няколко министерства, което изисква активни мерки от тези първостепенни разпоредители с бюджет за редуцирането им. По-значимите просрочени задължения по държавния бюджет са при следните разпоредители с бюджет:

✓ Министерски съвет - общата сума на просрочените задължения на второстепенните разпоредители с бюджет към МС е в размер на **25,1** млн. лв., от които най-много са тези на Болница „Лозенец" – 24,8 млн. лева.

✓ Министерство на вътрешните работи – просрочените задължения към края на първото полугодие на 2019 г. са в размер на **12,6 млн. лв.**, като спрямо края на 2018 г. се отчита увеличение с 12,1 млн. лв. В по-голямата си част те представляват задължения към доставчици (11,8 млн. лв.).

✓ Министерство на земеделието, храните и горите – просрочените задължения за първите шест месеца на 2019 г. са в размер на **11,9 млн. лв.** От тях 11,8 млн. лв. са просрочените задължения на Българска агенция по безопасност на храните и представляват основно неразплатени разходи по договори с екарисажите.

От разпоредителите с бюджет по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси проблеми с наличието на просрочени задължения имат основно Българската национална телевизия (**23,8 млн. лв.**, от които 15,3 млн. лв. са задължения за такси за разпространение на телевизионна програма, за авторски права и разходи за социологически изследвания) и държавните висши училища (**4,8 млн. лв.,** които включват задължения за внасяне на данъци, вноски, такси и административни санкции и задължения към доставчици).

Просрочените задължения на **НЗОК** към 30.06.2019 г. са в размер на **109,5 млн. лв.**, като се отчита намаление с 25,8 млн. лв. спрямо края на 2018 година.

Просрочените задължения по **бюджетите на общините** към 30.06.2019 г. са в размер на 123,9 млн. лв., като спрямо края на 2018 г. се отчита увеличение от 1,6 млн. лева. В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 2,4 млн. лева. С най-голям относителен дял в просрочените задължения по бюджета на общините са просрочените задължения към доставчици, които са в размер на 103,4 млн. лева.

Извън обхвата на консолидираната фискална програма, сериозен продължава да бъде проблемът с просрочията на лечебните заведения за болнична помощ (държавни и общински болници – търговски дружества). Към 30.06.2019 г. размерът на просрочените задължения е 155,5 млн. лв., от които 121,5 млн. лв. са на държавните болници и 34,0 млн. лв. са на общинските болници, което е намаление с 5,5 млн. лв. (с 3 на сто) спрямо отчетените просрочени задължения към 31.12.2018 г.

3.2 Просрочени вземания

Към 30.06.2019 г. в системите на редица министерства и ведомства са налице и просрочени вземания. По-значимите от тях в обхвата на държавния бюджет са при следните разпоредители с бюджет:

✓ Държавна агенция „Държавен резерв и военновременни запаси”- към 30.06.2019 г. има просрочени вземания в размер на **219,4 млн. лв.** Балансово са начислени провизии за трудно събираемите и несъбираеми вземания, като коректив на отчетната им стойност. Предприети са всички мерки за събиране на вземанията на агенцията, като се образуват изпълнителни производства пред държавен и частен съдебен изпълнител и НАП.

✓ Министерство на труда и социалната политика - общият размер на просрочените вземания към 30.06.2019 г. възлиза на **169,5 млн. лв.**, основно на Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“ (ИА ГИТ). В отчета на ИА „Главна инспекция по труда” са осчетоводени установените вземания просрочени повече от 90 дни от крайния срок за погасяване в размер на 165,3 млн. лв., в т.ч. 80,9 млн. лв. - начислени просрочени вземания по влезли в сила наказателни постановления (НП) неплатени от 01.01.2008 г. до 31.03.2019 г. и 84,4 млн. лв. - начислени просрочени изчислени наказателни лихви по неплатени НП от 01.01.2008 г. до 31.03.2019 г.

✓ Висш съдебен съвет - общо просрочени вземания: **153,8 млн. лв.**, като от тях най-голям е делът на просрочените държавни вземания.

✓ Държавен фонд „Земеделие“ - към 30.06.2019 г. ДФЗ има просрочени вземания в размер на **132,1 млн. лв.**, които представляват предимно просрочени вземания от заеми – 104,8 млн.лв., следвани от други просрочени вземания – 21,4 млн.лв. и просрочени вземания от клиенти – 5,9 млн. лв.

✓ Министерство на околната среда и водите - размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2019 г. е **62,9 млн. лв**. Основно вземанията са от наложени имуществени санкции и наказателни постановления на фирми от второстепенните разпоредители с бюджет /ВРБ/. На всички некоректни платци са изпратени уведомителни писма със справка за задълженията им. При нов отказ за плащане ВРБ изпращат

преписките на Национална агенция по приходите за предприемане на следващи действия по принудително събиране.

✓ Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията - към края на месец юни 2019 г. по бюджета на МТИТС са отчетени просрочени вземания в размер на **51,5 млн. лв.** ИА „Автомобилна администрация" има най-голям размер на просрочени вземания в размер на 33,0 млн. лв., основно по издадени наказателни постановления. За тези вземания, текущо през годините, са представени документи за принудително събиране от ТД на НАП.

✓ Министерство на вътрешните работи – размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2019 г. е **33,2 млн. лв**. Просрочените вземания от публични държавни вземания са в размер 21,3 млн. лв., от тях 19,3 млн. лв. са класифицирани като събираеми суми и 1,9 млн. лв. като несъбираеми. Просрочените вземания от клиенти са в размер на 8,5 млн. лв. В по-голямата си част те представляват вземания за извършени услуги по договори за охрана. За всички просрочени вземания са предприети мерки за събирането им, като регулярно са изпращани предупредителни и напомнителни писма за превеждане на дължимите суми по фактури. За по-голяма част от просрочените вземания са заведени съдебни дела, които са в процес на разглеждане на различни инстанции. За част от тях са издадени изпълнителни листа, по които сумите се събират от съдия-изпълнител. По отношение събираемостта на просрочените вземания от клиенти, същите могат да се определят като: събираеми – 3,3 млн. лв. и несъбираеми – 5,2 млн. лв. Несъбираемите вземания са предимно от дружества, обявени в несъстоятелност или ликвидация, поради което много от заведените съдебни дела са спрени. Просрочените вземания от наем са в размер 1,1 млн. лв., от тях 0,8 млн. лв. са класифицирани като събираеми суми и 0,3 млн. лв. като несъбираеми. Другите просрочени вземания възлизат на 2,3 млн. лв., от тях 2,0 млн. лв. са събираеми, а 0,3 млн. лв. - несъбираеми.

✓ Министерство на икономиката – размерът на просрочените вземания в края на първото полугодие на 2019 г. е **29,1 млн. лв**. Това са основно просрочени публични държавни вземания (27,8 млн. лв.), като по-големите просрочени вземания са на Комисията за защита на потребителите – 14,5 млн. лв., и на Държавната комисия по стоковите борси и тържищата – 1,6 млн. лева.

✓ Министерство на земеделието, храните и горите – към месец юни 2019 г. просрочените вземания в системата на МЗХГ са в размер на **29,0 млн. лв.** Това са основно вземания по държавни инвестиционни заеми, по неиздължени суми по сключени договори за наеми на земеделска земя от държавен поземлен фонд и за оземляване на безимотни граждани и лица, отстранени от ползване или неправомерно ползване на имоти от държавния поземлен фонд, на основание чл. 34 от Закона за собствеността и ползване на земеделските земи, както и по активирани гаранции, неустойки по договори и други разнородни вземания. За събиране на просрочените вземания са предприети мерки, като са изпратени писма за доброволно погасяване до длъжниците и са предприети действия за принудително събиране по съдебен ред.

Извън обхвата на държавния бюджет, съществуват **просрочени вземания** основно в **НОИ и общинските бюджети.**

Просрочените вземания на общините към 30.06.2019 г. са в размер на 282,9 млн. лв. Спрямо края на 2018 г. се отчита увеличение с 1,2 млн. лв. С най-голям относителен дял са просрочените публични общински вземания – 159,6 млн. лв. или 56,4 на сто от общия размер на просрочените вземания.

4. Изпълнение на показателите в частта на финансирането по консолидираната фискална програма към 30.06.2019 година

4.1 Външно финансиране

Нетният размер на външното финансиране по КФП за първото полугодие на 2019 г. е отрицателен и възлиза на 125,2 млн. лева.

✓ ***Външни заеми***

Размерът на усвоените външни заеми по КФП за първите шест месеца на 2019 г. е 36,0 млн. лв. От тях по бюджетите на общините са усвоени средства в размер на 28,2 млн. лв., от които 19,6 млн. лв. по заемни споразумения на Столична община. По *държавните инвестиционни заеми*, управлявани от министерства и ведомства, през отчетния период са усвоени средства в размер на 7,8 млн. лв., по заем „Проект за развитие на общинската инфраструктура“ с кредитор Световна банка. По заеми с краен бенефициент търговско дружество няма усвоявания.

✓ ***Погашения по външни заеми***

Размерът на извършените за първото шестмесечие на 2019 г. погашения по външни заеми по КФП е 156,5 млн. лв., което представлява 49,4 % от разчетите към ЗДБРБ за 2019 година. Извършените погашения са, както следва:

- по централния бюджет - през първото полугодие на 2019 г. са изплатени погашения в размер на 54,8 млн. лв., като от тях 47,7 млн. лв. - по заем към Международната банка за възстановяване и развитие и 7,1 млн. лв. - по държавен заем към Европейска инвестиционна банка.
- по бюджетите на министерствата и ведомствата - изплатените средства за погашения към 30.06.2019 г. по ДИЗ, управлявани от министерствата са в размер на 70,7 млн. лв., а по заемите с крайни бенефициенти – 9,9 млн. лева.
- по бюджетите на общините погашенията по външни заеми са в размер на 21,0 млн. лева.

✓ ***Получени погашения по предоставени кредити на други държави***

През първото полугодие на 2019 г. в централния бюджет постъпиха 0,9 млн. лв., представляващи погашения по споразуменията за уреждане на дълга на Ислямска република Афганистан към България.

✓ ***Наличности (нето) в левова равностойност на валутни сметки в чужбина***

Нетното изменение на наличностите в левова равностойност в каса и по валутни сметки в чужбина към 30.06.2019 г. е увеличение с 5,6 млн. лева.

4.2 Вътрешно финансиране

Нетното вътрешно финансиране за първото полугодие на 2019 г. е отрицателно в размер на 3 098,6 млн. лв. и включва заеми от банки и други лица страната (нето), операции с ДЦК (нето) и покупко-продажба на ДОбЦК, нетно изменение на депозитите, друго финансиране, възмездно финансиране (нето) и придобиване на дялове, акции и съучастия (нето).

✓ ***Заеми от банки и други лица в страната – нето***

Изпълнението на показателя за първите шест месеца на годината е отрицателно и е в размер на 10,3 млн. лв. Преобладаваща част от отчетените суми – (-11,0) млн. лв. са по бюджетите на общините. От банки в страната за първото полугодие на 2019 г. общините са получили заеми в размер на 34,8 млн. лв., а са погасили към същите 29,5 млн. лева. За периода предоставените заеми на общините от други лица в страната са в размер на 28,1 млн. лв., в т.ч. от „Фонд за органите на местното самоуправление в България - ФЛАГ” ЕАД - 27,9 млн. лв., а сумата на направените погашения към тази група кредитори са - 44,4 млн. лв., в т.ч. 43,5 млн. лв. към фонд ФЛАГ.

✓ ***Операции с държавни ценни книжа (нето)***

На консолидирана база за разглеждания период е реализирано отрицателно нетно финансиране с ДЦК в размер на 622,2 млн. лв. Изпълнението е, както следва:

- по централния бюджет – нетното вътрешно финансиране за шестте месеца на 2019 г. от операции с държавни ценни книжа е отрицателно и възлиза на 621,2 млн. лв. Общият размер на постъпленията от емисии на ДЦК е 299,0 млн. лв. или са емитирани ДЦК на обща номинална стойност 300,6 млн. лева.

През месец юни Министерството на финансите емитира две нови емисии – 10,5-годишни и 20-годишни ДЦК, деноминирани в лева, с падеж съответно на 21.12.2029 г. и 21.06.2039 година. На проведените аукциони бяха пласирани успешно ДЦК в общ обем от 300,6 млн. лв., в т.ч. 200 млн. лв. за 10,5-годишни книжа и 100,6 млн. лв. за 20-годишните книжа. Постигната среднопретеглена доходност на аукционите възлезе на 0,41 % за 10,5-годишни книжа и 1,60 % за 20-годишните книжа.

Отчетените погашения за периода са в размер на 920,3 млн. лв., в т.ч. 887,9 млн. лв. по ДЦК, емитирани за финансиране на дефицита и 32,4 млн. лв. по ДЦК, емитирани за структурната реформа.

- по бюджетите на общините – нетната стойност на операциите с ценни книжа за първото полугодие на 2019 г. е отрицателна в размер на 1,0 млн. лева. Погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа са в размер на 7,0 млн. лв., а емитираните общински ценни книжа за отчетния период са в размер на 6,0 млн. лв.

✓ ***Покупко–продажба на държавни ценни книжа***

Нетният размер на средствата по консолидираната фискална програма за първите шест месеца на 2019 г., отчетени в резултат на покупко-продажбата на държавни ценни книжа, е положителен 71,7 млн. лева. Операции от този вид се отчитат по бюджетите на УПФ (нето 51,6 млн. лв.) и ФГВРС (нето 20,1 млн. лв.).

✓ ***Финансови операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики (нето)***

Нетният размер на финансовите операции по прилагане на Общата селскостопанска и общата рибарска политики за полугодието на 2019 г. е 515,2 млн. лева. Това включва:

- ***Плащания за сметка на Европейския съюз***

Общият размер на директните плащания, изплатени на земеделските производители от сметката за европейски средства на Разплащателната агенция към ДФ ”Земеделие” и други за сметка на ЕС, за полугодието на 2019 г. е 947,3 млн. лв., от които 939,8 млн. лв. са от средствата за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 2,6 млн. лв. – за пазарни мерки и 4,9 млн. лв. – суми за преструктуриране.

- ***Възстановени суми от Европейския съюз***

Възстановените суми от Европейския съюз са общо 1 462,5 млн. лв., от които 1 456,8 млн. лв. за директни плащания (вкл. средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директните плащания), 2,1 млн. лв. за пазарни мерки и 3,6 млн. лв. - суми за преструктуриране.

✓ ***Възмездно финансиране (нето)***

Нетният размер на възмездното финансиране (вкл. предоставените заеми към крайни бенефициенти по ДИЗ (нето) за първите шест месеца на годината е положителен – 15,9 млн. лв.

Нетното изпълнение на операциите по ДИЗ с краен бенефициент търговско дружество към края на месец юни 2019 г. е положително в размер на 9,9 млн. лв., като цялата сума представлява извършени погашения в съответствие с предвидените погасителни схеми за периода януари-юни.

Нетният размер на планираните през 2019 г. лихвени заеми по краткосрочните и инвестиционните схеми за подпомагане на селското стопанство, предоставяни от

Държавен фонд „Земеделие” пряко или чрез рефинансиране от търговски банки, с които фондът има сключени договори, е 40,0 млн. лв. От тях за шестте месеца на годината са отпуснати кредити по инвестиционни програми в размер на 0,8 млн. лв., а възстановените средства са 2,0 млн. лв.

Размерът на предоставената възмездна финансова помощ на консолидирана база към полугодието на 2019 г. е 3,6 млн. лв. Възстановената възмездна финансова помощ на консолидирана база за първите шест месеца на годината е 9,0 млн. лв., от които 5,0 млн. лв. възстановена възмездна финансова помощ от НКЖИ като бенефициент по Оперативна програма „Транспорт“ 2007-2013 г.

- ✓ ***Придобиване на дялове, акции и съучастия (нето)***

Нетният размер на средствата за придобиване на дялове, акции и съучастия за първото полугодие на 2019 г. е отрицателен - 2,4 млн. лева. Основна част от тези средства е по държавния бюджет, като са изразходвани 2,1 млн. лв., от тях 1,5 млн. лв. са по издадена в полза на Международната банка за възстановяване и развитие (МБВР) полица за дялово участие с цел покриване на административни разходи на Банката в национална валута.

4.3 Приватизация на дялове, акции и участия

Приходите от приватизация по КФП към 30.06.2019 г. са в размер на 0,5 млн. лева, като по-голямата част са приходи от приватизация в общините.

III. ДЪРЖАВЕН БЮДЖЕТ, БЮДЖЕТИ НА ОБЩИНИТЕ, НА СОЦИАЛНООСИГУРИТЕЛНИТЕ ФОНДОВЕ И БЮДЖЕТИ ПО ЧЛ.13, АЛ.3 И АЛ.4 ОТ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ

1. Държавен бюджет

➢ Основни параметри на изпълнението на държавния бюджет за полугодието на 2019 година.

Изпълнението на основните показатели на държавния бюджет за първото полугодие на 2019 г., съпоставено към същия период на предходната година и програмата е както следва:

Таблица №2

(млн. лв.)

ПОКАЗАТЕЛИ	Отчет I-во полугодие 2018 г.	Закон 2019 г.**	Отчет I-во полугодие 2019 г.	Изпълнение спрямо 2018 г.	Изпълнение спрямо Закон 2019 г.
Приходи, помощи и дарения	**11 965,1**	**25 693,3**	**13 168,0**	**110,1%**	**51,3%**
-Данъчни приходи	10 857,1	23 133,2	11 972,0	110,3%	51,8%
Преки	3 103,6	6 536,9	3 323,0	107,1%	50,8%
Косвени	7 646,2	16 437,3	8 533,9	111,6%	51,9%
Други данъци	107,3	159,0	115,1	107,3%	72,4%
-Неданъчни приходи	1 102,2	2 560,1	1 194,5	108,4%	46,7%
-Помощи и дарения	5,8	0,0	1,5	25,4%	
Разходи, трансфери и вноска за бюджета на ЕС	**10 486,2**	**26 092,6**	**11 186,8**	**106,7%**	**42,9%**
-Нелихвени разходи	4 269,3	12 609,3	4 642,9	108,8%	36,8%
Текущи	3 964,0	9 811,5	4 385,1	110,6%	44,7%
Капиталови	300,7	2 764,2	259,3	86,2%	9,4%
Прираст на държ. резерв-нето	-0,4	19,2	-3,7		
Предоставени. тек. и капит. тр-ри за чужбина	5,0	14,4	2,1	42,7%	14,8%
-Лихви	406,6	633,3	393,6	96,8%	62,1%
Външни заеми	283,2	436,3	280,5	99,0%	64,3%
Вътрешни заеми	123,4	197,0	113,0	91,6%	57,4%
Резерв за неотложни и непредвидени разходи *		81,1			
- Трансфери за др. бюджети - нето	5 234,0	11 486,8	5 432,8	103,8%	47,3%
- Вноска за бюджета на ЕС	576,3	1 282,1	717,5	124,5%	56,0%
Бюджетен баланс	**1 478,8**	**-399,3**	**1 981,2**		

* В позицията "Резерв за непредвидени и неотложни разходи" се отразяват само данните по разчет, а разходите по отчет се отразяват по съответните разходни позиции, към които се отнасят извършените разходи.
** В доклада са използвани данни по разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. преди актуализацията от юли 2019 г., тъй като ЗИД на ЗДБРБ за 2019 г. е приет след приключване на отчетния период.

През първото полугодие на 2019 г. постъпилите **приходи, помощи и дарения** по държавния бюджет са в размер на 13 168,0 млн. лв., което представлява 51,3 % изпълнение на годишните разчети в ЗДБРБ за 2019 г. Спрямо същия период на 2018 г. постъпленията по държавния бюджет са с 1 202,9 млн. лв. повече. Постъпилите **данъчни приходи** към 30.06.2019 г. са в размер на 11 972,0 млн. лв., което представлява изпълнение от 51,8 % на планираните разчети за 2019 г. или нарастват с 10,3 на сто спрямо същия период на 2018 г.

Приходите в частта на *преките данъци* възлизат на 3 323,0 млн. лв., което представлява 50,8 % от планираните за годината, като спрямо същия период на предходната година се отчита нарастване с 219,4 млн. лева. Постъпленията от корпоративни данъци бележат ръст от 3,6 % (46,5 млн. лв.). Нарастване за първото полугодие на 2019 г. се отчита и при приходите от ДДФЛ – със 172,9 млн. лв., което е с 9,6 % повече от същия период на предходната година.

Приходите от *косвени данъци* към 30.06.2019 г. са в размер на 8 533,9 млн. лв., 51,9 % от програмата за годината и формират 71,3 % от данъчните приходи по държавния бюджет. Съпоставено със същия период на предходната година постъпленията нарастват номинално с 887,6 млн. лв. основно в резултат на по-високите приходи от ДДС от сделки в страната и ВОП и акцизи. Постъпленията от ДДС към 30.06.2019 г. възлизат на 5 549,0 млн. лв., което представлява 51,2 % от разчета за годината. Приходите от акцизи (нето) от внос, местно производство и въведени в страната от други държави-членки на ЕС акцизни стоки към 30.06.2019 г. са в размер на 2 849,0 млн. лв. или 53,4 % от годишния разчет. Постъпленията от мита към юни 2019 г. възлизат на 114,8 млн. лв. или 48,4 % от планираните в ЗДБРБ за 2019 година. Приходите от данък върху застрахователните премии по облагаеми застрахователни договори (рисковете, по които са поети от застрахователи) са в размер на 21,0 млн. лв., при заложени в годишните разчети към ЗДБРБ за 2019 г. 39,7 млн. лева.

Постъпленията от *други данъци* по държавния бюджет за отчетния период са в размер на 115,1 млн. лв. или 72,4 % от годишния разчет и със 7,3 % повече от постъпленията за същия период на миналата година.

Отчетените неданъчни приходи по държавния бюджет за шестте месеца на 2019 г. са в размер на 1 194,5 млн. лв. Постъпленията за отчетния период представляват 46,7 % от разчета за годината, като основна част се формира от неданъчните приходи по бюджетите на министерствата и ведомствата – 999,3 млн. лв., в т.ч. 696,0 млн. лв. приходи от държавни такси. По бюджета на съдебната власт за първите шест месеца на годината са постъпили приходи в размер на 54,8 млн. лв. (47,3 % от предвидените за годината), като най-голям дял имат постъпленията от съдебни такси, които за отчетния период са в размер на 48,1 млн. лева. Постъпилите дивиденти по централния бюджет към 30.06.2019 г. са в размер на 38,6 млн. лв., при заложени в разчетите по ЗДБРБ за 2019 г. 51,5 млн. лева.

Постъпилите **помощи и дарения** по държавния бюджет към 30.06.2019 г. са в размер на **1,5 млн. лв.** и са по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Общият размер на **разходите по държавния бюджет** (вкл. и трансферите за др. бюджети и вноската в бюджета на ЕС) за първото полугодие на 2019 г. е 11 186,8 млн. лв. или 42,9 % от предвидените в ЗДБРБ за 2019 г.

Нелихвените разходи по държавния бюджет (без трансферите за др. бюджети) извършени през отчетния период са в размер на **4 642,9 млн. лв.**, което представлява 36,8 % от предвидените в ЗДБРБ за 2019 г. средства. Спрямо същия период на предходната година нарастват номинално с 373,6 млн. лв. (8,8 процента).

Размерът на извършените текущи нелихвени разходи за периода е 4 385,1 млн. лв., което представлява 44,7 % от разчета за годината, за капиталови разходи са изразходвани 259,3 млн. лв. или 9,4 % спрямо разчета. Предоставените текущи и капиталови трансфери за чужбина са в размер на 2,1 млн. лв. или 14,8 % спрямо предвидените за 2019 г.

Лихвените плащания по държавния бюджет за първото полугодие на 2019 г. са в общ размер на 393,6 млн. лв. или 62,1 % от предвидените в разчета за годината. Лихвите по вътрешни заеми по държавния бюджет към 30.06.2019 г. са в размер на 113,0 млн. лв. (57,4 % от разчета за годината). Лихвите по външни заеми по държавния бюджет за отчетния период са в размер на 280,5 млн. лв. (64,3 % от ЗДБРБ за 2019 г.). От тях 264,4 млн. лв. са разходите по централния бюджет и 16,1 млн. лв. са тези по бюджетите на министерствата и ведомствата.

Със Закона за държавния бюджет на Република България за 2019 г. средствата по чл. 1, ал. 2, раздел II, т. 5.1. за **предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия** са в размер на 80,0 млн. лева.
Към 30.06.2019 г. от резерва за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия с Постановления № 96/2019 г. и №141/2019 г. на Министерския съвет са одобрени допълнителни целеви разходи/трансфери в размер на 39,2 млн. лева. От тях по бюджетите на общините са предоставени 29,6 млн. лв., а за министерства и ведомства – 9,6 млн. лева.
Средствата са предоставени за изграждане на защитни съоръжения за предотвратяване на наводненията в кв. „Сарафово", гр. Бургас; за аварийно укрепване на свлачища в общини Руен, Плевен, Куклен, Сатовча и др.; за възстановяване на разрушени подпорни стени и укрепване на десния бряг на р. Марица, обл. Пазарджик; за аварийно укрепване на брега, доизграждане на дига и почистване на речното корито на р. Тунджа, обл. Стара Загора; почистване на речните корита на р. Янтра, обл. Велико Търново; р. Батова, обл. Велико Търново; р. Върбица, обл. Смолян; р. Кюп дере, община Карлово; за възстановяване на разрушени диги на р. Бяла край с. Одринци и почистване на речното корито, община Ивайловград; за изграждане на укрепителни съоръжения на железния път в междугарието Захарна фабрика - Горна баня и по пета жп линия София – Кулата; изграждане и укрепване на подпорни стени в общините Гоце Делчев, Кресна, община Сандански; за възстановяване на мост над р. Белица, община Велико Търново; аварийно-възстановителен ремонт на яз. „Липенска река", община Монтана; за възстановяване на разходи за ликвидиране последиците от бедствено положение през м. юни 2018 г м.януари 2019 г. на територията на общината Смолян; за доставка на противоградови ракети за провеждане на активния сезон по противоградова защита през 2019 г. и др.

Нетният размер на трансферите и временните безлихвени заеми по държавния бюджет към края на юни 2019 г. е **5 432,8 млн. лв.,** в т.ч.:

- на социалноосигурителните фондове (нето) – 2 650,3 млн. лв., което представлява 46,9 % от годишния разчет;
- на други автономни бюджети (ДВУ, БАН, БНТ, БНР, БТА и ССА) – 385,4 млн. лв., 53,4 % от годишния разчет;
- трансфери/субсидии от държавния бюджет за общините (нето) - към 30.06.2019 г. те са в размер на 2 142,7 млн. лева.

Частта от **вноската на Република България в общия бюджет на ЕС**, изплатена към 30.06.2019 г. от централния бюджет възлиза на **717,5 млн. лв.,** което е в изпълнение на действащото към момента законодателство в областта на собствените ресурси на ЕС - Решение на Съвета 2014/335/ЕС, Евратом относно системата на собствените ресурси на Европейския съюз, Регламент (ЕС, Евратом) № 608/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. за определяне на мерки за прилагане на системата на собствените ресурси на ЕС и Регламент (ЕС, Евратом) № 609/2014 на Съвета от 26 май 2014 г. относно методите и процедурата за предоставяне на традиционните собствени ресурси, собствените ресурси на база ДДС и на база БНД и относно мерките за удовлетворяване на потребностите от парични средства, изменен с Регламент (ЕС, Евратом) 2016/804 на Съвета от 17 май 2016 г.

Към 30.06.2019 г. **бюджетното салдо по държавния бюджет е положително** в размер на **1 981,2 млн. лева.**

1.1 Бюджет на Народното събрание

За първото полугодие на 2019 г. отчетените **приходи** са в размер на 0,8 млн. лв. или 50,8 % от предвидените в ЗДБРБ за 2019 г. С най-голям относителен дял са отчетените приходи и доходи от собственост.

Отчетените **разходи** към 30.06.2019 г. на НС са в размер на 28,3 млн. лв. или 35,7 % от разчетените средства със ЗДБРБ за 2019 г. От тях 18,2 млн. лв. са разходи за персонал, 7,5 млн. лв. са издръжка и 2,6 млн. лв. - капиталови разходи.

1.2 Бюджет на съдебната власт

По бюджета на съдебната власт за първите шест месеца на 2019 г. са постъпили **приходи** в размер на 54,8 млн. лв., които представляват 47,3 % от предвидените за годината. От отчетените приходи най-голям дял имат постъпленията от съдебни такси – 48,1 млн. лв., като одобрени със ЗДБРБ за 2019 г. са 100,0 млн. лв. или изпълнението е 48,1 %. За сравнение към 30.06.2018 г. са отчетени общо неданъчни приходи в размер на 62,7 млн. лв., от които 51,4 млн. лв. приходи от съдебни такси.

Разходите по бюджета на съдебната власт са в размер на 340,8 млн. лв. или 48,4 % от планираните със ЗДБРБ за 2019 г. (704,3 млн. лв.). За сравнение, през същия период на 2018 г. са отчетени разходи в размер 300,0 млн. лв. От общата сума на отчетените разходи към 30.06.2019 г. 308,5 млн. лв. са разходи за персонал, 28,5 млн. лв. – издръжка и 3,8 млн. лв. - капиталови разходи.

2. Бюджети на общините

- **Приходи, помощи и дарения**

Собствените приходи по бюджетите на общините към 30.06.2019 г. са в размер на 1 369,5 млн. лв., което представлява 56,8 % от планираните с разчетите за 2019 година. Спрямо същия период на миналата година приходите по общинските бюджети нарастват номинално с 49,4 млн. лева. Данъчните приходи по общинските бюджети са в размер на 603,1 млн. лв. или 58,4 % от годишните разчети за 2019 г. и със 4,1 % повече спрямо първото полугодие на 2018 г., а неданъчните приходи, помощите и даренията възлизат на 766,4 млн. лв. или 55,7 % от планираните и с 3,5 % повече спрямо същия период на предходната година.

От имуществени данъци по Закона за местните данъци и такси в общинските бюджети към 30 юни 2019 г. са постъпили общо 593,0 млн. лв., което представлява 58,7 % от годишния разчет и с 4,2 % над постъпленията за същия период на 2018 г. С най-значителен дял в приходите от имуществени данъци е данъкът върху недвижимите имоти – 40,0 %, следват данък върху превозните средства – 36,6 %, данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин – 22,5 % и туристически данък – 1,0 %.

При отделните видове данъци изпълнение, изпреварващо средното равнище, се наблюдава при *данъка върху недвижимите имоти* – 237,0 млн. лв. или 66,4 % спрямо разчетите за 2019 г. и с 3,8 % повече спрямо събраните за същия период на 2018 година и *данъка върху превозните средства* – 216,8 млн. лв. или 61,8 % от предвидените с разчетите към КФП за 2019 г. и с 5,2 % повече спрямо събраните приходи от този данък за първото полугодие на 2018 г. През отчетния период по бюджетите на общините са постъпили 133,2 млн. лв. от *данък върху придобиването на имущество по дарения и възмезден начин* (47,8 % от годишния разчет), 10,1 млн. лв. от *окончателен годишен (патентен) данък и данък върху таксиметров превоз на пътници* (44,1 % от годишния разчет) и 5,9 млн. лв. от *туристически данък* (24,4 % от годишния разчет).

Общият размер на *неданъчните приходи* по местните бюджети е 754,8 млн. лв. (55,6 % от разчетите по КФП за 2019 г.). Най-голям относителен дял заемат приходите от общински такси (524,6 млн. лв.) – 69,5 %, следват приходите и доходите от собственост (131,8 млн. лв.) – 17,5 % и постъпленията от продажба на нефинансови активи (61,0 млн. лв.) – 8,1 %. Съпоставени с полугодието на 2018 г. постъпленията от неданъчни приходи са нараснали с 28,1 млн. лв. или със 3,9 процента. От неданъчните приходи с най-добро изпълнение спрямо предвидените с разчетите към КФП за 2019 г. са *други приходи* – 66,3 %, *приходи от такси* – 63,2 % и *приходите от концесии* - 52,5 %. Забавяне спрямо годишния разчет се

наблюдава при *постъпленията от продажба на нефинансови активи*, *глобите, санкциите и наказателните лихви и приходите и доходи от собственост*.

През отчетния период по общинските бюджети са постъпили 11,6 млн. лв. приходи от *помощи и дарения* или 59,3 % от разчетените за годината 19,6 млн. лв.

- **Разходи**

Към 30.06.2019 г. общините са отчели общо разходи в размер на 3 141,1 млн. лв., които представляват 51,3 % от разчетените по КФП за 2019 г. разходи.

Нелихвените разходи възлизат на 3 121,7 млн. лв. или 51,3 % от годишния разчет. Най-голям относителен дял в нелихвените разходи на общините заемат разходите за персонал, включващи заплати и възнаграждения на персонала, други възнаграждения и плащания и осигурителни вноски (1 632,9 млн. лв.) – 52,3 %. Следват разходите за издръжка, вкл. разходите за членски внос и платените данъци,такси и административни санкции (921,6 млн. лв.) – 29,5 %, капиталовите разходи (366,4 млн. лв.) – 11,7 %, разходите за субсидии (106,5 млн. лв.) – 3,4 % и изплатените текущи трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата, вкл. разходите за стипендии (94,4 млн. лв.) – 3,0 %. В отделните разходни направления най-висок процент на изпълнение спрямо годишните разчети при нелихвените разходи към края на първото полугодие на 2019 г. има при субсидиите – 87,6 %. Тук се отчитат предоставените от общините субсидии за вътрешноградски и междуселищни превози на транспортните фирми и дружества, които са планирани в централния бюджет. Следващи по процент на изпълнение са текущите трансфери, обезщетения и помощи за домакинствата – 76,8 %, стипендиите – 71,6 % и разходите за издръжка – 55,4 %.

Разходите за лихви възлизат на 19,4 млн. лв. и са 54,0 % от разчета за 2019 г., като от тях 9,7 млн. лв. са лихви по външни заеми.

Общият размер на отчетените разходи за дофинансиране на делегираните от държавата дейности с местни приходи е 85,8 млн. лв.

- **Финансиране**

За първото полугодие на годината по общинските бюджети са изплатени погашения по заеми от чужбина в размер на 21,0 млн. лв., а получените средства от началото на годината по тези заеми са в размер на 28,2 млн. лева.

От банки в страната през разглеждания период общините са получили 34,8 млн. лв., а са направили погашения за 29,5 млн. лв. Нетният размер на заемите от други лица от страната е отрицателен - 16,3 млн. лв., преобладаваща част от които са заеми и погашения към Фонд ФЛАГ.

Погашенията по емитирани през предходни периоди общински ценни книжа са в размер на 7,0 млн. лв., а емитираните общински ценни книжа за отчетния период са в размер на 6,0 млн. лв.

Другото финансиране /нето/ по общинските бюджети към 30.06.2019 г. е (-23,4) млн. лв., като съществена част от него представлява отчетеното превеждане /резервиране/ на суми по реда на чл. 60 и чл. 64 от Закона за управление на отпадъците по сметката за чужди средства на съответната РИОСВ. Нетният размер за периода на задълженията и погашенията по финансов лизинг и търговски кредити, като форми на дълг, е в размер на (-0,7) млн. лв.

Нетният размер на събраните средства и извършени плащания от общините за сметка на други бюджети, сметки и фондове е в размер на (-0,4) млн. лева.

Постъпленията от приватизация на дялове, акции и участия в общинските бюджети през периода са 0,4 млн. лева.

Към 30.06.2019 г. отчетеният от общините нетен размер на операциите по придобиване на дялове, акции и съучастия е в размер на (-0,3) млн. лв., а на предоставената възмездна финансова помощ от общините е (-2,8) млн. лева.

Общините отчитат 1 099,8 млн. лв. бюджетен преходен остатък, а наличността към края на първото полугодие на 2019 г. (по банкови сметки и каса) е в размер на 1 366,0 млн. лв., като 505,7 млн. лв. (37,0 %) са отчетени като остатък в делегираните от държавата дейности.

3. Социалноосигурителни фондове

3.1 Държавно обществено осигуряване

Общата сума на **приходите** по бюджета на Държавното обществено осигуряване (ДОО) към 30.06.2019 г. възлиза на 3 754,0 млн. лв., което представлява 49,9 % от заложените в Закона за бюджета на държавното обществено осигуряване за 2019 г. (ЗБДОО) 7 528,1 млн. лева. Най-голям е делът на приходите от осигурителни вноски (97,6 % от общите приходи), които за отчетния период са в размер на 3 662,3 млн. лв., 49,0 % от заложените в ЗБДОО за 2019 година.

Съпоставени с първото полугодие на 2018 г., приходите по бюджета на ДОО нарастват с 432,2 млн. лв. (13,0 %). Върху състоянието на приходите през 2019 г. влияние оказват следните основни фактори:

♦ увеличения размер на максималния осигурителен доход за всички лица от 2 600 на 3 000 лв.;

♦ запазиха се равнищата на минималните осигурителни доходи по основните икономически дейности и квалификационни групи професии от 2018 г., с изключение на позициите, които са под новия размер на минималната работна заплата за 2019 г. (560 лв.), които бяха приравнени на нея. Това доведе до средно нарастване на минималните осигурителни доходи през 2019 г. с около 4,7 на сто спрямо 2018 година.

Отчетените неданъчни приходи към края на юни 2019 г. по бюджета на ДОО възлизат на 91,7 млн. лв., в т.ч. 77,0 млн. лв. постъпили средства по реда на чл. 4б и чл. 4в от Кодекса за социално осигуряване (КСО) и § 4б от ПЗР на КСО (прехвърлени (възстановени) акумулирани средства от осигурителни вноски)..

Размерът на извършените **разходи** за първото полугодие на 2019 г. по бюджета на ДОО е 5 607,2 млн. лв., което представлява 47,7 % от предвидените в ЗБДОО за 2019 г. средства. От структурна гледна точка с най-голям относителен дял в общите разходи са разходите за пенсии и обезщетенията и помощите, изплащани на основание Кодекса за социално осигуряване – общо 5 547,6 млн. лв. или 98,9 % от общия размер на разходите за отчетния период. Спрямо същия период на миналата година, общите разходите по бюджета на ДОО са със 153,3 млн. лв. (2,8 %) повече. Отчетените разходи за **пенсии** по бюджета на ДОО към 30.06.2019 г. възлизат на 4 758,7 млн. лв., което е със 114,8 млн. лв. повече спрямо първото полугодие на 2018 г. Отчетените разходи за **краткосрочни обезщетения и помощи по КСО** са в размер на 788,9 млн. лева. Спрямо същия период на миналата година изплатените обезщетения по КСО са с 30,7 млн. лв. (4,1 %) повече.

3.2 Национална здравноосигурителна каса

Общият размер на събраните приходи по бюджета на НЗОК към края на първото полугодие на 2019 г. възлиза на 1 431,5 млн. лв., което представлява 50,0 % от предвидените със Закона за бюджета на НЗОК (ЗБНЗОК) за 2019 г. – 2 862,0 млн. лева. Постъпленията от здравноосигурителни вноски са в размер на 1 420,3 млн. лв., 50,0 % изпълнение на утвърдените със ЗБНЗОК за 2019 г. средства в размер на 2 842,3 млн. лева. Събраните неданъчни приходи за първото полугодие на 2019 г. са 11,2 млн. лв., 56,6 % от заложените в ЗБНЗОК за 2019 г., като основната част от тях са приходи от глоби, санкции и наказателни лихви.

Полученият трансфер от МЗ за финансиране на разходите за лекарствени продукти (ваксини и дейности по прилагането им за здравните дейности по чл. 82, ал. 2, т. 3 от

Закона за здравето (ЗЗ); за дейности за здравнонеосигурени лица, включващи: комплексно диспансерно (амбулаторно) наблюдение при пациенти с кожно-венерически и психиатрични заболявания; интензивно лечение; дейности по чл. 82, ал. 1, т. 2 от ЗЗ и за сумите по чл. 37, ал. 6 от Закона за здравното осигуряване и за дейности във връзка с лечение на български граждани в страната или в чужбина, съобразно тяхното заболяване, за които не са предвидени други механизми за финансиране със средства от държавния бюджет, общинските бюджети и от бюджета на Националната здравноосигурителна каса, или които не могат да бъдат осигурени в страната) е в размер на 12,8 млн. лв., което представлява 29,9 % от заложените със ЗБНЗОК за 2019 г. средства в размер на 43,0 млн. лева.

Трансферите за здравно осигуряване от централния бюджет за периода са 697,3 млн. лв.

Отчетените разходи към 30.06.2019 г. са в размер на 2 079,0 млн. лв. и представляват 47,8 % от предвидените в ЗБНЗОК за 2019 г. 4 344,9 млн. лева. Най-голям относителен дял (98,1 %) заемат здравноосигурителните плащания, които възлизат на 2 039,6 млн. лева. В отделните направления на здравноосигурителни плащания изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2019 г. е следното:

- ***първична извънболнична медицинска помощ*** – 111,5 млн. лева;
- ***специализирана извънболнична медицинска помощ*** – 119,4 млн. лева;
- ***дентална помощ –*** 88,4 млн. лева;
- ***медико-диагностична дейност –*** 40,9 млн. лева;
- ***лекарствени продукти, медицински изделия и диетични храни за домашно лечение на територията на страната*** - 395,3 млн. лв.
- ***лекарствени продукти за лечение на злокачествени заболявания в условията на болнична медицинска помощ*** – 218,6 млн. лева;
- ***медицински изделия, прилагани в болничната медицинска помощ –*** 48,1 млн. лева;
- ***болнична медицинска помощ –*** 939,0 млн. лева.
- ***други здравноосигурителни плащания –*** 78,4 млн. лева.

Като здравноосигурителни плащания следва да се третират и преведените 52,1 млн. лв. трансфери по договори за извършване на медицински услуги за болнична помощ към бюджетни организации, в структурата на които има лечебни заведения по чл. 5 от Закона за лечебните заведения. Реално усвоените средства за здравноосигурителни плащания, вкл. трансферите, възлизат на 2 091,7 млн. лева.

За периода са отчетени плащания в размер на 14,7 млн. лв. от предоставения трансфер от Министерството на здравеопазването за дейности за здравнонеосигурени лица, лекарствени продукти и за потребителска такса.

По бюджета на НЗОК за 2019 година са утвърдени 53,4 млн. лв. за административни разходи на институцията, които включват разходите за персонал и за текуща издръжка. За първите шест месеца са отчетени 24,7 млн. лв., което представлява 46,2 % от годишния разчет. Усвоените средства за административни разходи заемат 1,2 на сто в структурата на общите разходи за отчетния период.

4. Бюджети по чл. 13, ал. 3 на Закона за публичните финанси

4.1 Държавни висши училища

Приходите на висшите училища за първото полугодие на 2019 г. са в размер на 170,1 млн. лв. или 50,3 % от планираните за годината. Спрямо същия период на 2018 г. постъпленията на ДВУ са се увеличили с 9,1 млн. лева. Преобладаваща част от приходите – 91,2 % (155,2 млн. лв.) са приходите от продажба на услуги, стоки и продукция, където

се включват събраните такси, заплащани от студентите и докторантите за летния семестър на учебната 2018/2019 година. Приходите от наеми на имущество са 17,1 млн. лв.

Разходите на висшите училища към края на месец юни 2019 г. са в размер на 421,0 млн. лв. и представляват 49,7 % от разчетите за 2019 г. С най-голям относителен дял са разходите за персонал (заплати, други възнаграждения и плащания за персонала и осигурителни вноски) – 67,8 %, следвани от плащанията за издръжка (18,2 %). Разходите за стипендии са 6,7 % от общите разходи. Капиталовите разходи на ДВУ към 30.06.2019 г. са в размер на 30,3 млн. лв. (7,2 % от общите разходи).

4.2 Българска академия на науките

Реализираните приходи на БАН към 30.06.2019 г. възлизат на 13,5 млн. лв. или 43,4 % от разчетите към ЗДБРБ за 2019 година. Сравнени с приходите към първото полугодие на 2018 г., постъпленията са по-високи с 3,6 млн. лв. С най-голям дял от реализираните приходи са тези от продажби на услуги, стоки и продукция (85,4 % от общите приходи). Основна част от реализираните собствени приходи на поделенията в системата на БАН са в резултат от участието в международни проекти за научни разработки. Голяма част от тези приходи са свързани с конкретни договорни задължения и не могат да се използват за общоакадемични нужди.

Към края на първото полугодие на 2019 г. **БАН отчита разходи** в размер на 69,1 млн. лв., което представлява 51,7 % от годишния разчет. Спрямо първото полугодие на предходната година се отчита увеличение на разходите с 5,0 млн. лв. Най-голям относителен дял имат разходите за персонал – 48,1 млн. лв. или 69,7 % от отчетените общо разходи.

4.3 Българско национално радио

Приходите по бюджета на БНР за първото полугодие на 2019 г. са в размер на 0,9 млн. лв., което представлява 43,1 % от планираните за годината 2,1 млн. лв. Отчетените приходи са постъпления от продажби на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорски съобщения, технически услуги, съвместни проекти, приходи от концертна дейност и др.), от наеми на имущество и др.

Изпълнението на **разходите по бюджета на БНР** възлиза на 24,7 млн. лв. или 52,7 % от предвидените в разчетите към ЗДБРБ за 2019 г. За периода са отчетени 23,0 млн. лв. текущи разходи и 1,8 млн. лв. капиталови разходи. Средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНР по подготовката, създаването и разпространението на национални и регионални радиопрограми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията. В разпределението на разходите по бюджета на БНР е включен и преходния остатък за 2018 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от Закона за радиото и телевизията) в размер на 0,2 млн. лева.

Размерът на утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет** за 2019 г. е 44,6 млн. лв.: 44,3 млн. лв. съгласно чл. 48, т. 1 от ЗДБРБ за 2019 г. и 0,3 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 52 от 2019 г. за приемане на план-сметка за разходите по подготовката и произвеждането на изборите за членове на Европейския парламент от Република България през 2019 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 24,4 млн. лв. или 54,6 % от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БНР с централния бюджет.

4.4 Българска национална телевизия

Приходите на БНТ към 30.06.2019 г. са в размер на 2,5 млн. лв. при планирани за годината 7,5 млн. лв. или за отчетния период са постъпили 33,0 % от планираните за годината. Отчетените приходи са постъпления от продажби на услуги, стоки и продукция (реклама, спонсорство, технически услуги, почивни дейности, продажба на програми) и наеми на имущество.

Отчетените **разходи на БНТ** към 30.06.2019 г. са в размер на 35,3 млн. лв. или 46,6 % от годишния разчет към ЗДБРБ за 2019 г. За периода са отчетени 26,8 млн. лв. текущи разходи и 8,5 млн. лв. капиталови разходи. По бюджета на БНТ в частта на финансирането са отчетени погашения по търговски кредит в размер на 1,4 млн. лв., които представляват погашения на задължения по договори от предходната година за такси за разпространение на програмите на БНТ и за придобиване на транспортни средства. В разпределението на разходите по бюджета на обществената медия е включен и преходния остатък за 2018 г. (съгл. чл. 70, ал. 6 от Закона за радиото и телевизията) в размер на 0,8 млн. лв.

За отчетния период средствата са усвоени за реализирането на основните цели и дейности на БНТ по подготовката, създаването и разпространението на телевизионни програми съгласно разпоредбите на Закона за радиото и телевизията.

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет** за 2019 г. са в размер на 68,2 млн. лв., в т.ч.: 67,7 млн. лв. съгласно чл. 48, т. 2 от ЗДБРБ за 2019 г. и 0,5 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер съгласно ПМС № 52 от 2019 г. за приемане на план-сметка за разходите по подготовката и произвеждането на изборите за членове на Европейския парламент от Република България през 2019 г. За отчетния период е усвоена сума в размер на 34,4 млн. лв. или 50,5 % от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БНТ с централния бюджет.

4.5 Българска телеграфна агенция

Приходите на БТА към 30.06.2019 г. са 0,8 млн. лв. или 49,2 % от предвидените за годината, като това са основно постъпления от продажба на информационни продукти и услуги.

Отчетените разходи на БТА за периода са 4,1 млн. лв., което е 57,4 % от годишния разчет по ЗДБРБ за 2019 г., в т.ч. разходи за персонал – 3,1 млн. лв. и разходи за издръжка – 0,8 млн. лв.

Общо утвърдените **бюджетни взаимоотношения на БТА с централния бюджет** за 2019 г. са в размер на 5,5 млн. лв., в т. ч. 5,175 млн. лв. съгласно чл. 48, т. 3 от ЗДБРБ за 2019 г. и 0,2 млн. лв. одобрен допълнителен трансфер с ПМС № 109 от 2019 г. Отчетените трансфери са в размер на 3,2 млн. лв. или 57,6 % от размера на утвърдените бюджетни взаимоотношения на БТА с централния бюджет.

5. Сметки за средствата от Европейския съюз на бюджетни организации

5.1 Сметка за средствата от Европейския съюз на Национален фонд към Министерство на финансите

По сметките на НФ към 30.06.2019 г. са постъпили приходи (нето) в размер на 797,1 млн. лв. по програмите, съфинансирани от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица (ФЕПНЛ) на ЕС за финансовата рамка 2014–2020 г., Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство (ФМ на ЕИП) 2009–2014 г. и 2014–2021 г., Норвежкия финансов механизъм (НФМ) 2009–2014 г. и 2014–2021 г., двустранните програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на ЕС (ПТСВГ) за периода 2014–2020 г., Българо-швейцарската програма за сътрудничество (БШПС) и програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94), като в тази сума са включени и отразените (нето) в отчетността на НФ операции по постъпването по банковите бюджетни сметки на Министерство на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ) на чуждото финансиране по ПТСВГ и изплатените средства от получения ресурс към бенефициенти извън страната.

Извършените разходи (нето) за периода с натрупване чрез сметките на НФ възлизат на 311,4 млн. лева. По видове разходи изпълнението е както следва: 66,53 % от общата

стойност са капиталови трансфери, 31,65 % са субсидии, 1,81 % предоставени текущи и капиталови трансфери за чужбина и 0,01 % - издръжка.

Трансферите (нето), временните безлихвени заеми (нето) и временна възмездна финансова помощ за разглеждания период са на стойност 484,0 млн. лв. (включват предоставените трансфери към бенефициенти по Оперативните програми (ОП) на ЕС - програмен период 2014 – 2020 г., ПТСВГ за периода 2014 – 2020 г., ФМ на ЕИП и 2009 – 2014 г., НФМ 2009 – 2014 г. и за периода 2014–2021 г. и БШПС, както и възстановени трансфери за неусвоени суми по приключили проекти, недопустими разходи и др. суми от бенефициенти-бюджетни организации. В консолидираната отчетност на НФ са отразени и трансфери (нето) към бенефициенти, които са за сметка на средства, предоставени на МРРБ от държавите-партньори по ПТСВГ.

Във връзка с изпълнение на ОП - програмен период 2014 – 2020 г., ЕИП и НФМ 2014–2021 г. и ПТСВГ 2014 – 2020 г. по сметките на НФ са получени трансфери от централния бюджет на стойност 138,7 млн. лева.

Общата сума от други приходи, постъпили по сметките на НФ, са в размер на 0,2 млн. лв. като в тази сума влизат и натрупаните лихви в резултат на управлението на свободните средства в обслужващите търговски банки, както и наказателни лихви.

Наличностите по сметката за средства от ЕС на НФ към 30.06.2019 г. възлизат на 3 133,5 млн. лв. (в отчета на НФ са включени и наличностите на „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД (Фонд на фондовете), които са на стойност 301,2 млн. лв.), като в БНБ наличните средства са в размер на 3 112,1 млн. лв., а в търговските банки (УниКредит Булбанк АД и Банка ДСК ЕАД) са в размер на 21,4 млн. лева.

Структурни и Кохезионен фондове (СКФ) 2007 – 2013 г.

Във връзка със затваряне на Оперативните програми, съфинансирани от СКФ 2007-2013 г., през отчетния период са получени окончателни плащания на обща стойност 36,0 млн. лева.

През отчетния период са постъпили (нето) възстановени суми от бенефициенти по сметките на Национален фонд на стойност 0,6 млн. лева.

През отчетния период е възстановено авансово финансиране, предоставено по реда на ДДС6/2011 г. на бюджетни организации на стойност 2,7 млн. лева.

Европейски фонд за регионално развитие, Европейски социален фонд (включително Инициативата за младежка заетост), Кохезионния фонд и ФЕПНЛ на Европейския съюз за финансова рамка 2014 – 2020 г.

Общо получените средства от ЕК за периода са в размер на 826,4 млн. лв., разпределени както следва:

- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 154,2 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 48,2 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 109,2 млн. лв.;
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 138,0 млн. лв.;
- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 142,5 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 10,2 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 172,6 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 23,8 млн. лв. и
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 27,7 млн. лв.

Спрямо заложените приходи в план-сметката на НФ изпълнението за първото полугодие на годината е 57,2 процента.

Направените разходи (нето) по Оперативни програми и трансферите (нето) към бюджетни организации и операции с активи за първото полугодие на годината са на стойност 812,5 млн. лв., като разпределението по Оперативни програми е следното:

- ОП „Развитие на човешките ресурси 2014 - 2020 г.” – 131,7 млн. лв.;
- Инициативата за младежка заетост – 9,1 млн. лв.;
- ОП за храни и/или основно материално подпомагане от Фонда за европейско подпомагане на най-нуждаещите се лица в България за периода 2014 – 2020 г. – 14,0 млн. лева;
- ОП „Иновации и конкурентоспособност” – 161,5 млн. лв.;
- ОП „Добро управление” – 37,1 млн. лв.;
- ОП „Региони в растеж“ – 191,6 млн. лв.;
- ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” – 150,1 млн. лв.;
- ОП „Наука и образование за интелигентен растеж” – 37,5 млн. лв. и
- ОП „Околна среда 2014 – 2020 г.“ – 79,9 млн. лв.

Спрямо заложените разходи и трансфери в план-сметката на НФ изпълнението за първото полугодие на 2019 г. е 40,0 %, като се очаква в края на годината изпълнението да достигне пълния размер на заложеното.
Предоставеното авансово финансиране по реда на ДДС 6/2011 г. към бюджетни организации за периода е на стойност 11,7 млн. лв., а възстановените средства – 39,8 млн. лева.
Предоставена е възмездна финансова помощ в размер на 2,9 млн. лв. на ОП „Транспорт и транспортна инфраструктура” по реда на ДДС6/2011 г.

Програма ФАР и Преходен финансов инструмент
През отчетния период са възстановени суми от бенефициенти по сметките на Национален фонд на стойност 0,3 млн. лева.

Програма ИСПА/Кохезионен фонд (Регламент 1164/94)
За периода постъпилите средства от ЕК са в размер на 11,0 млн. лева.

Програма САПАРД
На 31.12.2009 г. изтече валидността на Годишното финансово споразумение (ГФС) 2006, с което е прекратено изплащането на субсидии към бенефициенти по програма САПАРД.
През периода са извършени възстановявания от бенефициенти по дългове на стойност 0,07 млн. лева.
Възстановените средства към ЕК са в размер на 91,6 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2007 – 2013 г.
За периода са постъпили средства от ЕК на стойност 0,4 млн. лв., възстановените средства от бенефициенти са в размер на 0,1 млн. лева.

Двустранни програми за трансгранично сътрудничество по външните граници на Европейския съюз 2014 – 2020 г.
Получените средства към 30.06.2019 г. са на стойност 14,9 млн. лв., представляващи възстановени разходи от ЕК и постъпили средства за съфинансиране от страните-партньори, както и разпределени към администратори в чужбина за сметка на средства от страната-партньор.
Сумата на разходите и трансферите (нето) към бюджетни организации в страната, които са направени през същия период по двустранните програми са на обща стойност 11,0 млн. лв., включително за плащания към бенефициенти в страната, извършени за сметка на полученото финансиране от страната-партньор по тези програми.

Финансов механизъм на Европейското икономическо пространство и Норвежки финансов механизъм за периода 2009-2014 г. и 2014-2021 г.

Възстановените към Офиса от НФ средства общо по ЕИП и НФМ за периода са на стойност 0,7 млн. лева, а получените са в размер на 0,2 млн. лева.
Сумата на разходите и трансферите (нето) към 30.06.2019 г. са на обща стойност 1,7 млн. лева.

Българо-швейцарска програма за сътрудничество за намаляване на икономическите и социални неравенства в рамките на разширения Европейски съюз
Получените средства по програмата за периода са в размер на 0,5 млн. лева.
Извършените изходящи трансфери към бенефициенти - бюджетни организации за отчетния период са в размер на 0,8 млн. лева.

5.2 Сметки за средствата от Европейския съюз, администрирани от Разплащателната агенция към Държавен фонд "Земеделие"

- **Приходи, помощи и дарения**

За 2019 г. планираните приходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие" са в размер на 863,0 млн. лева. Към 30.06.2019 г. постъпленията са в размер на 200,3 млн. лв., което представлява 23,2 % от годишния план, при 9,7 % изпълнение на годишния план за същия период на предходната година. Приходната част е формирана почти изцяло от помощи и дарения от чужбина, разпределени както следва:

- ***Текущи помощи и дарения от Европейския съюз***

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Текущи помощи и дарения от Европейския съюз" към края на първото полугодие на 2019 г. е 33,3 млн. лв. при планирани за годината средства в размер на 200,6 млн. лева.
Получените текущи приходи от възстановяване на средства от Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) по линия на ПРСР, без директни плащания, към 30.06.2019 г. са 26,8 млн. лв., което е 14,4 % от планираните за годината 185,6 млн. лева. Съпоставено със същия период на предходната година, изпълнението на плана за първото полугодие на 2019 г. е с 1,4 % по-малко.
Получените текущи приходи от възстановяване на средства по линия на схемите „Училищен плод" и „Училищно мляко" от Европейски фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) към 30.06.2019 г. са 1,3 млн. лв., което представлява 16,7 % от планираните за годината 7,8 млн. лева. За сравнение, за същия период на предходната година възстановените суми по това направление са 55,0 % от годишния план.
През първото полугодие на 2019 г. са получени 5,2 млн. лв. текущи приходи от възстановяване от Европейския фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР), което представлява 71,2 % от планираните за годината 7,3 млн. лева. За същия период на предходната година няма постъпили средства по това направление.

- ***Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз***

Общият размер на получените приходи, отчетени в „Капиталови помощи и дарения от Европейския съюз" към 30.06.2019 г. е 166,8 млн. лв. при планирани за годината 662,4 млн. лева.
Получените капиталови приходи от ЕЗФРСР по линия на ПРСР без директни плащания до 30.06.2019 г. са 159,3 млн. лева. Общото изпълнение е 24,9 % от годишния план (639,7 млн. лв.). За сравнение – изпълнението на годишния план за същия период на предходната година е 8,6 процента.
През първото полугодие на 2019 г. са получени капиталови приходи в размер на 7,5 млн. лв. от фонд ЕФМДР при планирани за годината 22,6 млн. лв., което е 33,2 % изпълнение на плана за годината.

- **Разходи**

Общият размер на планираните за 2019 г. разходи по утвърдените годишни разчети на сметката за средства от Европейския съюз на Разплащателната агенция към ДФ „Земеделие" е 1 156,8 млн. лева.
Уточненият план на субсидиите за текуща дейност и капиталовите трансфери за 2019 г. е 650,8 млн. лева. Изпълнението към 30.06.2019 г. възлиза на 27,8 % от годишния план и е в размер на 180,9 млн. лева.

Разпределението на разходите е, както следва:

- ✓ ***Субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия***

За 2019 г. са планирани средства в размер на 348,0 млн. лв. за субсидии и други текущи трансфери за нефинансови предприятия. Отчетените към края на първото полугодие на 2019 г. средства представляват 23,1 % от планираните за годината и са в размер на 80,5 млн. лева. Съпоставено със същия период на предходната година, изпълнението е с 11,9 млн.лв. по-малко.

Изпълнението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 60,3 млн. лв., изпълнение 87,8 % на планираните за годината 68,7 млн. лева;
- текущи субсидии за сектор „Рибарство“ – планирани за годината средства са в размер на 5,4 млн. лв., като към края на юни 2019 г. няма усвоени суми;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 7,3 млн. лв., изпълнение от 3,4 % на планираните за годината 216,3 млн. лева;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 12,9 млн. лв., изпълнение от 22,4 % на планираните за 2019 г. 57,6 млн. лева.

- ✓ ***Субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел***

За 2019 г. за субсидии и други текущи трансфери за юридически лица с нестопанска цел са планирани 0,8 млн. лева. Към края на първото полугодие са отчетени разходи в размер на 7,2 млн. лева

Разпределението по дейности е както следва:

- национално съфинансиране към ЕЗФРСР за директни плащания – 0,07 млн. лева;
- текущи субсидии за сектор „Рибарство“ – 1,3 млн. лв. при планирани 0,8 млн. лева;
- текущи субсидии по Програмата за развитие на селските райони – 4,4 млн. лева;
- текущи субсидии за пазарни мерки – 1,4 млн. лв. при годишен разчет 0,1 млн. лева.

- ✓ ***Капиталови трансфери за нефинансови предприятия***

За 2019 г. за капиталови трансфери за нефинансови предприятия са планирани 302,0 млн. лева. Към 30.06.2019 г. са отчетени 86,0 млн. лв., което е 28,5 % изпълнение на годишния план. Изпълнението на годишния план за същия период на предходната година е 15,1 процента.

Разпределението по дейности е както следва:

- капиталови трансфери за сектор „Рибарство“ – 3,2 млн. лв., което е 10,2 % изпълнение на годишния план (31,3 млн. лева);
- капиталови трансфери по ПРСР – 81,9 млн. лв., 30,9 % изпълнение на годишния план (264,9 млн. лв.);
- капиталови трансфери за пазарни мерки – 0,9 млн. лв. при планирани за годината 5,9 млн. лева.

- ✓ ***Капиталови трансфери за организации с нестопанска цел***

За 2019 г. не са планирани капиталови трансфери за организации с нестопанска цел. Към 30.06.2019 г. са отчетени разходи по ПРСР в размер на 7,2 млн. лева.

Планираните разходи в размер 506,0 млн. лв., в т.ч.: за заплати и възнаграждения на персонала 9,1 млн. лв., задължителни осигурителни вноски от работодатели 2,6 млн. лв., издръжка 1,6 млн. лв. и придобиване на ДМА 492,7 млн. лв., подлежат на отчитане в § 63-00 „Трансфери между сметки за средствата от ЕС“.

- ➢ **Трансфери**

В частта на трансферите, в касовия отчет на ДФЗ-РА към 30.06.2019 г. са отразени следните касови потоци:

✓ ***Трансфери между бюджети и сметки за средства от Европейския съюз***

Към 30.06.2019 г. получените трансфери от бюджетни сметки на бюджетни организации и общини за възстановяване на вземания по ПРСР и ОПРСР са в размер на 1,0 млн. лева. Предоставените трансфери във връзка с чл. 14 от Закона за подпомагане на земеделските производители възлизат на 0,2 млн. лева.

✓ ***Трансфери между сметки за средства от Европейския съюз:***

Предоставените трансфери са формирани от изплатените субсидии и възстановените суми от публични бенефициенти. За първото полугодие на 2019 г. са отчетени 118,6 млн. лв., в т.ч.: по Програмата за развитие на селските райони – 115,6 млн. лв.; схеми „Училищен плод“ и „Училищно мляко“: 0,06 млн. лв.; национално съфинансиране към директни плащания: 0,2 млн. лв. и по Програмата за морско дело и рибарство: 2,8 млн. лева.
В сравнение със същия период на 2018 г. се наблюдава увеличение със 107,0 млн. лв. в размера на предоставените трансфери по ПРСР и с 2,0 млн. лв. по ПМДР.

➢ **Финансиране**

Към 30.06.2019 г. извършените плащания, възстановените суми и разчета с централния бюджет, включени в отчетността в „Друго финансиране“, са общо 97,8 млн. лева.
Към 30.06.2019 г. са отчетени плащания в общ размер 947,2 млн. лв., което е с 36,1 млн. лв. по-малко от плащанията към 30.06.2018 г.
Отчетени са плащания по следните направления:

- 758,4 млн. лв. за директни плащания за сметка на ЕФГЗ, представляващи 48,8 % от планираните 1 554,4 млн. лева;
- 181,3 млн. лв. - средства от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания, което е 88,0 % от планираните 206,0 млн. лева;
- 2,6 млн. лв. за пазарни мерки, което е 6,2 % от планираните 42,1 млн. лева;
- 4,9 млн. лв. – суми за преструктуриране, 16,4 % от планираните 29,8 млн. лева.

Възстановените суми от Европейския съюз към 30.06.2019 г. възлизат общо на 1 462,5 млн. лв., което е с 463,3 млн. лв. повече от възстановените към 30.06.2018 г.
Възстановени са суми по следните направления:

- 1 383,0 млн. лв. за директни плащания от ЕФГЗ – 88,5 % от заложените 1 563,5 млн. лева;
- 73,8 млн. лв. от ЕЗФРСР, прехвърлени към директни плащания – 35,8 % от заложените 206,0 млн. лева;
- 2,1 млн. лв. за пазарни мерки, 5,9 % изпълнение на планираните 35,5 млн. лева;
- 3,6 млн. лв. – суми за преструктуриране, 12,4 % изпълнение на планираните 29,1 млн. лева.

Възстановените суми (нето) по разчети с ЦБ за финансиране на плащания при недостиг на средства по сметки възлизат на 417,4 млн. лв. при планирани 2,9 млн. лева.

Удържаните суми по разчети за данъци на физически лица към 30.06.2019 г. възлизат на 0,6 млн. лева.

6. Бюджети по чл. 13, ал. 4 на Закона за публичните финанси

6.1 Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда (ПУДООС)

- **Изпълнение на приходите**

Отчетените приходи по бюджета на ПУДООС за първото полугодие на 2019 г. са в размер на 4,5 млн. лв., при годишен уточнен план от 7,2 млн. лв. или изпълнението възлиза на 62,7 %.
За първото полугодие ПУДООС отчита приходи от държавни такси в размер на 2,2 млн. лв. при годишен разчет 3,7 млн. лв. или изпълнението възлиза на 60,0 %.
Постъпилите приходи от глоби, санкции и наказателни лихви са с най-висок процент на изпълнение – при годишен разчет от 1,0 млн. лв. са постъпили приходи от 0,8 млн. лв.
За отчетния период по бюджета на ПУДООС са постъпили приходи от продажба на квоти на парникови газове от авиационна дейност в размер на 1,0 млн. лева.

- **Изпълнение на разходите**

Към 30.06.2019 г. отчетените разходи по бюджета на ПУДООС са в размер на 2,3 млн. лв., които са разпределени както следва: за персонал - 1,0 млн. лв., за издръжка – 0,6 млн. лв., за субсидии за организации с нестопанска цел - 0,3 млн. лв. и за капиталови трансфери 0,3 млн. лв. Разчетените разходи по придобиване на дълготрайни материални активи, след решения на Управителния съвет на ПУДООС, се предоставят като трансфер на други бюджетни организации. Към 30.06.2019 г. отчетените средства като трансфери от/за държавни предприятия и други лица, включени в консолидираната фискална програма (нето), са в размер на 15,9 млн. лв., в т.ч. получени трансфери в размер на 46,8 млн. лв. и 30,9 млн. лв. предоставени за финансиране на договори с общини и бюджетни структури за екологични проекти и дейности. Също така като трансфери за финансиране на дейности по проекти на Българо-швейцарската програма са предоставени 9,1 млн. лв.

6.2 Фонд „Сигурност на електроенергийната система“

Отчетените **приходи** на Фонд „Сигурност на електроенергийната система“ към 30.06.2019 г. са в размер на 1 186,7 млн. лв., което е 53,2 % от предвидените 2 230,0 млн. лв. Постъпленията от отделните видове приходи са, както следва:

- 138,8 млн. лв. приходи от 5 %-ни вноски от произведената и продадена и внесената и продадена електроенергия, от приходите за достъп и пренос на електроенергия, от приходите от достъп и пренос на природен газ и от приходите от достъп и съхранение на природен газ, като изпълнението им спрямо включените в КФП 250,0 млн. лв. приходи от вноски е 55,5 %;
- 623,6 млн. лв. приходи от фактурираните средства от цената и/или компонентата от цена по чл. 30, ал. 1, т. 17 от Закона за енергетиката, наричана цена „задължение към обществото“, като изпълнението спрямо включените в КФП 1 230,0 млн. лв. е 50,7 %;
- 420,4 млн. лв. приходи, получени от търговете за продажба на квоти по чл. 57, ал. 1 от Закона за ограничаване изменението на климата, като изпълнението им спрямо включените в КФП 750,0 млн. лв. приходи от продажба на квоти е 56,1 %;
- 3,8 млн. лв. от глоби, санкции и наказателни лихви.

За отчетния период **разходите** на Фонда са в размер на 538,0 млн. лв. или 24,1 % от разчетените 2 230,0 млн. лв. С най-голям относителен дял от отчетените разходи (почти 100 %) са тези за покриване на разходите, извършени от обществения доставчик, произтичащи от задълженията му по чл. 93а и 94 от Закона за енергетиката и за предоставяне на премия на производители по чл. 162а от същия закон, и производители с обекти с обща мощност 4 MW и над 4 MW по Закона за енергията от възобновяеми източници, включително за минали регулаторни периоди. Изпълнението на тези разходи, които са в размер на 537,5 млн. лв., възлиза на 24,1 % спрямо включените в КФП 2 227,5 млн. лв. Изпълнението на всички останали разходи (в т. ч. за персонал, издръжка и капиталови разходи) е 18,0 % (изпълнение 0,448 млн. лв. при разчетени в КФП 2,5 млн. лева).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на отчетените данни и анализа на изпълнението на бюджета за първото полугодие на 2019 г. могат да се направят следните изводи:

- Продължаващото подобрение при някои от важните макроикономически индикатори, като вътрешното потребление, инвестициите, нивото на безработица и други, както и усилията за изпълнение на мерките за повишаване на събираемостта на приходите, са основните фактори за отчетеното подобрение на фискалните показатели по приходите към първото полугодие на 2019 г.
- Реалният растеж на БВП достигна 3,5 % за първо тримесечие и 3,3 % за второ тримесечие (експресни оценки). По компоненти водещо за растежа бяха вътрешното търсене и нетния износ.
- Основните показатели на пазара на труда се подобриха, като коефициентът на безработица достигна до исторически най-ниското си равнище от 4,2% (НРС).
- В следствие на отчетените добри параметри по изпълнението на приходите и традиционно по-ниското усвояване на разходите през първото полугодие на годината, бюджетното салдо по консолидираната фискална програма към 30.06.2019 г. е положително в размер на 3 223,3 млн. лв. (2,8 % от прогнозния БВП) и се формира от превишение на приходите над разходите по националния бюджет в размер на 3 107,6 млн. лв. и по европейските средства - в размер на 115,7 млн. лева.
- Предвид спецификата на данъчния календар, както и поради изместването на значителна част от капиталовите разходи за втората половина на годината, бюджетната позиция към полугодието би следвало да се приема като индикация, че предвиденият бюджетен баланс по КФП за годината ще бъде спазен, а при наличие на фискална възможност може да се очаква и подобряване на бюджетното салдо спрямо планираното за годината.
- На база на параметрите по изпълнението на консолидираната фискална програма към първото полугодие, най-важните фискални предизвикателства се свързват основно с изпълнението на ангажиментите на страната във връзка с проекта за придобиване на нов тип боен самолет за българските ВВС, ускоряване усвояването на средствата по проектите, съфинансирани по програмите и фондовете на ЕС, както и с усилията на приходните администрации за подобряване на събираемостта на приходите.
- Отчетените просрочени задължения в някои бюджетни системи изискват предприемане на мерки за тяхното своевременно разплащане и подсилване на системите за финансово управление и контрол от съответните разпоредители с бюджет.
- Размерът на фискалния резерв към 30.06.2019 г. е 11,7 млрд. лв., в т.ч. 11,3 млрд. лв. депозити на фискалния резерв в БНБ и банки и 0,4 млрд. лв. вземания от фондовете на Европейския съюз за сертифицирани разходи, аванси и други.
- Общият размер на касовите постъпления от ЕС (от Структурните и Кохезионния фондове, от ЕЗФРСР и ЕФР, от средства за директни плащания към земеделските производители и плащания по пазарни мерки и др.) за първото полугодие на 2019 г. е 2 594,1 млн. лв. Нетните постъпления от ЕС към 30.06.2019 г. (касови постъпления от ЕС, намалени с вноската в общия бюджет на ЕС) са положителни в размер на 1 876,6 млн. лева.